

ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •
Светог Димитрија 22

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrains.rs

Seme
rađa
profit

hraná
produkt

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com

Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA

Godina IV • Broj 69 • 14. avgust 2015. • cena 40 dinara

сремске
новине

POLJOPRIVREDA

PODBAČAJ

Foto: M. Mileusnić

Ratarske kulture teško podnose visoke temperature i dug period bez kiše pa na paklenim temperaturama i do 40 stepeni usevi jedva odolevaju. Suncokret koji dobro podnosi sušu, prestao je sa nalivanjem zrna i očekuje se rod manji za 20 do 30 odsto. Žetva soje je sporadično počela, a prinosi su mizerni i iznose samo 700 kilograma po hektaru. Zrno kukuruza je plitko, tanko i usko, a na pojedinim parcelama je izostala oplodnja pa klip nije završen. Prognozira se prepolovljen rod, posebno kod kasnijih hibrida.

U OVOM BROJU

JAVNA RASPRAVA O NOVOM ZAKONU O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU:

Zaštiti interes poljoprivrednika

Strane 2 – 3.

PROIZVODNJA, POTROŠNJA I IZVOZ MEDA:

Med donosi dolare

Strana 7.

REPORTERI "SREMSKE POLJOPRIVREDE" NA LICU MESTA

Zgarište

Draganu Trbojeviću iz Kukujevaca je 26. jula, za samo sat vremena, plamena stihija progutala 53 krave, od ukupno 62 grla, kao i dva objekta površine 600 kvadrata, od kojih je ostalo samo zgarište.

Strana 11.

**SMS
MALI OGLASI
063/8526-021**

ISSN 2217-9895
9772217989003

SELU U PÖHODE – NOĆAJ:

Tri velika problema

Strana 20.

produktna berza ad
novi sad

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail:nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 3.7. do 7.8. 2015.

- Pad cene kukuruza
- Pad cene soje
- Dešavanja na svetskim berzama

Za pravednije korišćenje državne zemlje

Nacrt zakona predviđa pooštavanje sankcija za uzurpatore državnog poljoprivrednog zemljišta, ali i lokalne samouprave koje ne poštuju rokove i procedure - Uvode se kazne za uzurpatore u visini trostukog iznosa najviše postignute prosečne cene zakupa na teritoriji okruga. Ako je NN lice uzurpator, jedinica lokalne samouprave može da doneše odluku o skidanju useva

Praksa dosadašnjeg korišćenja i upravljanja državnim poljoprivrednim zemljištem je taka da zahteva promene u pravcu efikasnijeg, racionalnijeg i ekonomičnijeg korišćenja. Izmenama i dopunama zakona će se obezbediti bolje, ali i što je još važnije, posebno za male poljoprivrednike, pravednije korišćenje državnog zemljišta - rekla je u Maloj sali Narodne skupštine Republike Srbije ministar poljoprivrede i zaštite životne sredine prof.dr **Snežana Bogosavljević Bošković**. Ona je naglasila da je prevashodni cilj unapređenje stanja u raspolažanju ovim prirodnim resursom, i to u interesu razvoja poljoprivrede Srbije.

- Jedan od ciljeva koji bi se ostvario Zakonom o poljoprivrednom zemljištu je da se od zakupa ostvaruju značajni godišnji prihodi, koji su sada daleko manji od realno mogućih, jer se skoro polovina raspoloživog obradivog državnog zemljišta se ne izlicitira, te jedan deo uzpiraju NN lica, koriste ga bez da učestvuju u postupku javnog nadmetanja i za isto ne plaćaju na-

knadu. Računice kažu da zbog toga gubimo značajne prihode, trećinu ostvarenih ili oko 15 miliona evra. Trenutno se samo u sudskim sporovima po tom osnovu potražuje oko 22 miliona evra. Drugi deo državnog zemljišta koji nije izlicitiran ostaje neobrađen. Nacrtom novog zakona bi se poljoprivredno zemljište koristilo efikasnije, racionalnije i ekonomičnije - pojasnila je ministarka Bogosavljević Bošković.

Kao značajan cilj koji bi se ostvario primenom Zakona o poljoprivrednom zemljištu ministar Bogosavljević Bošković je navela da poljoprivredno zemljište mora da se koristi u skladu sa dobrom poljoprivrednom praksom zbog čega je sastavni deo predloga ovog Zakona da se za sve buduće zakupce uvede obaveza vođenja knjige polja i uspostavljanje plodoreda.

Nacrt Zakona o poljoprivrednom zemljištu predviđa da deo (do 30%) državnog zemljišta koji se ne koristi može da se da u zakup velikim investitorima.

Požeći od činjenice da je poljoprivredno zemljište dobro od opštег

Podržavaju prodaju zemlje paorima

Pančevački poljoprivrednici izrazili su početkom sedmice zadovoljstvo što je država prihvatile njihov osnovni zahtev i izmenama i dopunama zakona predviđela da se deo državnog zemljišta proda manjim paorima.

Naime, država je prvi put odlučila da deo svog poljoprivrednog zemljišta ponudi u otkup malim poljoprivrednicima, koji poseduju najviše do 30 hektara u vlasništvu i koji će moći da kupe najviše do 20 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta pod određenim uslovima.

Predsednik Udruženja "Pančevacki ratari" i član radne grupe Saveta ministra poljoprivrede i zaštite životne sredine **Jovan Negovan**, rekao je da su poljoprivrednici, posebno ratari, u poslednje tri godine finansijski i materijalno iscrpljeni.

- Oni posluju na ivici bankrotstva ispod crvene linije rentabilnosti proizvodnje, i većina manjih gazdinstava troši sopstvenu materijalnu supstancu osnovnog kapitala, što je direktna posledica primene politike veoma niskih otkupnih cena osnovnih ratarskih proizvoda čija je prodajna cena

ispod cene koštanja, što je rezultat neadekvatne državne zaštite proizvođača od dejstva kartela - kazao je Negovan.

Predsednik Udruženja "Agro logistik" **Dragan Fiščag**, podržao je mišljenje Negovana za srazmerno usklajivanje roka otplate sa brojem kupljenih hektara, odnosno da se godišnje isplaćuje jedan hektar.

Fiščag je dalje predlagao da se smanji količina zemljišta zakupa pravnom licu po pravu prvenstva zakupa sa 30 na maksimalno 20 odsto od ukupne površine koja se daje u zakup.

Potpisnici saopštenja Udrženja "Pančevacki ratari", Agrarni forum Pančeva i Udrženja "Agro logistik Dolovo" snažno podržavaju ograničenje prava prečeg zakupa stočarima po uslovnom grlu do 200 hektara fizičkim i pravnim licima.

Oni podsećaju da su poljoprivrednici još u aprilu i kasnije na sastancima u Ministarstvu poljoprivrede predložili da se od realizovanih sredstava prihoda proda zemljišta osnuje Fond za razvoj i unapređenje poljoprivrede.

S. P.

**SREMSKA
POLJOPRIVREDA**

- **GLAVNI I ODGOVORNI UREĐNIK:** NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
- Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević
- **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić **TEHNIČKI UREĐNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miljan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 063/8526-021
- **STAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Stamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
- **TELEFON/FAX:** 022/610-144 • **Registarski broj NV000659**

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - . - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

Zaštiti interes poljoprivrednika

Ovim zakonom otvara se mogućnost davanja državnog zemljišta pravnim licima u dugoročni zakup do 30 godina, i to 30 odsto zemljišta u svakoj lokalnoj samoupravi - rekao je Bogaroški, navodeći da se radi o gotovo 120 hiljada hektara, koje bi trebalo direktnom pogodbom sa pravnim licima da se daju u dugoročni zakup, te da su iz zakupa isključena fizička lica, to jest registrovana poljoprivredna gazdinstva

Ukoliko se izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu prihvate poprilično nova i radikalna rešenja, koja će uneti velike promene u do-sadašnji način izдавanja državnog poljoprivrednog zemljišta u zakup, mislim da efekti takvih rešenja neće biti dobri po poljoprivrednike u AP Vojvodini - rekao je krajem prošle sedmice potpredsednik Pokrajinske vlade i pokrajinski sekretar za poljoprivredu Branislav Bogaroški na okruglog stolu posvećenom izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

- Ovim zakonom se uvodi novi institut, odnosno otvara se mogućnost davanja državnog zemljišta pravnim licima u dugoročni zakup do 30 godina, i to 30 odsto zemljišta u svakoj lokalnoj samoupravi - rekao je Bogaroški, navodeći da se radi o gotovo 120 hiljada hektara, koje bi trebalo direktnom pogodbom sa pravnim licima da se daju u dugoročni zakup, te da su iz zakupa isključena fizička lica, to jest registrovana poljoprivredna gazdinstva.

Bogaroški je dodao da nema nikakvog razloga da iz ovog postupka

budu isključena fizička lica, kao što nema razloga ni da bude samo jedan investitor.

- Moramo voditi računa o tome da su preko 70 odsto zakupaca državnog zemljišta upravo registrovana poljoprivredna gazdinstva. Mislim da je velika greška da se isključe iz zakupa 30 odsto zemljišta, i verujem da će to istovremeno stvoriti i

armiju nezaposlenih koji neće moći sebi da obezbede egzistenciju. Ovo je krupna odluka, koja nosi velike posledice i mislim da ovaj institut treba ili jako dobro razraditi, ili u ovom momentu odustati od njega, jer ukoliko ovo pitanje ne rešimo kako treba posledice će biti katastrofalne - naveo je Bogaroški.

Bogaroški se osvrnuo i na prodaju državnog zemljišta, navodeći da za to nema potrebe.

- Poljoprivredno zemljište je dobro od opštег interesa, a prema dobru od opštег interesa se ponaša sa pažnjom dobrog domaćina. Shodno tome, dobar domaćin je onaj koji vodi računa o svome gazdinstvu, a javni funkcijer je dobar domaćin ako vodi računa o Republici Srbiji i njениm interesima. Ako Republika Srbija može da izdaje zemljište, a izdaje ga godinama, i izdavaće ga i ubuduće - zašto onda prodavati državno poljoprivredno zemljište - upitao je Bogaroški i dodao da ako

se ipak zauzme stav da se državno zemljište ponudi na prodaju, onda taj postupak ne sme imati nepreciznosti i nejasnoća koje ostavljaju prostora za zloupotrebu.

Resorni sekretar je naglasio da je važno da postupak sticanja prava na državnom zemljištu, kao i raspolaganje njime mora u potpunosti biti regulisan zakonom, ne sme se ostaviti diskreciono pravo, i ne sme se ostaviti mogućnost da se ta pitanja rešavaju kasnijim uredbama i pravilnicima.

- Posledice ovog zakona biće katastrofalne - ako se rešenja dobro ne odmere, kao što će biti odlične, ukoliko rešenja koja zajednički predlažemo budu dobra - naveo je potpredsednik Bogaroški.

O izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu na okruglom stolu govorili su i Željko Radošević, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede, Dragana Gođevac - Obradović, direktorka

Uprave za poljoprivredno zemljište i Đorde Bugarin iz Privredne komore Vojvodine.

Đorde Bugarin je naveo da je najvažnije pitanje u poljoprivredi Vojvodine, upravo pitanje zemljišta.

- Treba raditi na unapređenju zakonodavnog okvira kada je poljoprivredno zemljište u pitanju, posebno sa aspekta obaveza koje je Srbija preuzela Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, a tiču se odredbi da se omogući stranim državljanima članicama država Evropske unije da postanu vlasnici zemljišta pod istim uslovima kao i građani Srbije. Mislim da izmene koje su ponuđene nisu jasno definisale te uslove, i bójim se da će država Srbija propustiti šansu da zaštitи sopstvene interese, ako i interes onih ljudi koji se u Srbiji bave poljoprivredom - kazao je Bugarin.

Đržavni sekretar Željko Radošević istakao je da je resorno republičko ministarstvo u izradu Nacrta zakona o poljoprivrednom zemljištu uključilo širok spektar aktera, koji su sačinili tekst koji je u procesu javne rasprave. Kako je naveo, akcenat je stavljen na bolju pravnu zaštitu državnog poljoprivrednog zemljišta i na efikasnije, racionalnije i ekonomičnije korišćenje tog važnog resursa.

Na okruglom stolu u organizaciji Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, svoje sugestije i primedbe na tekst Zakona o poljoprivrednom zemljištu izneli su i predstavnici udruženja poljoprivrednih proizvođača, zatim poljoprivredni proizvođači, građani i poslanici i predstavnici stručnih i naučnih institucija.

S. P.

NOVI SAD • URUČENO 98 UGOVORA ZA UNAPREĐENJE STOČARSTVA U VOJVODINI

Stočarima 23 miliona dinara

Za opremanje stočarskih farmi na raspolažanju ostalo još 50 miliona dinara, kao i još još dva miliona dinara za unapređenje rada udruženja odgajivača stoke

Ugovori za unapređenje stočarstva

Potpredsednik Pokrajinske vlade i pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, Branislav Bogaroški, uručio je sredinom prošle sedmice 98 ugovora ukupne vrednosti preko 23 miliona dinara, korisnicima koji su dobili bespovratna sredstva na četiri konkursa za unapređenje stočarstva.

Na konkursu za opremanje stočarskih farmi novac u ukupnom iznosu od 15,2 miliona dinara, dobio je 31 korisnik. Za unapređenje rada udruženja odgajivača stoke dodeljeno je tri miliona dinara za 25 korisnika, dok je za očuvanje i održivo korišćenje genetskih resursa domaćih životinja dva i po miliona dinara

raspodeljeno za 25 korisnika. Konkursom za održavanje lokalnih i regionalnih izložbi stoke raspodeljeno je dva i po miliona dinara, a novac je dobito 18 korisnika.

Potpredsednik Bogaroški je napomenuo da je za opremanje stočarskih farmi na raspolažanju ostalo još 50 miliona dinara, i pozvao vojvodanske poljoprivrednike da konkušu za taj novac.

- Takođe, na raspolažanju su još dva miliona dinara za unapređenje rada udruženja odgajivača stoke i taj konkurs će raspisati narednih dana - kazao je Bogaroški i nudio da je će na jesen biti raspisan i konkurs za umatičenje i selekcije mere u stočarstvu.

S. P.

NOVI SAD • BESPOVRATNA SREDSTVA ZA NAVODNJAVANJE I PLASTENIKE

Veliko interesovanje gazdinstava

Reč je o 219 ugovora, i to 147 za navodnjavanje i 72 za plastenike, u ukupnoj vrednosti od 230 miliona dinara

Potpredsednik Pokrajinske vlade i pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Branislav Bogaroški, potpisao je krjame jula novu seriju ugovora sa vojvođanskim poljoprivrednicima, koji su dobili bespovratna sredstva na konkursima za navodnjavanje i za plasteniku proizvodnju. Reč je o 219 ugovora, i to 147 za navodnjavanje i 72 za plastenike, u ukupnoj vrednosti od 230 miliona dinara.

- Realizacijom danas potpisanih ugovora, novih 1.500 hektara vojvođanskih oranica biće pod sistemom za navodnjavanje", kazao je potpredsednik Bogaroški i dodao da je ukupna vrednost ove investicije preko 200 miliona dinara, od čega je Pokrajina obezbedila 80 miliona dinara.

Inače, Pokrajina je ove godine plasirala preko 180 miliona dinara u navodnjavanje, a na raspolažanju ima još oko 70 miliona dinara. Time će, kako je naveo Bogaroški, biti ostvaren plan da ove godine preko 5.000 hektara oranica bude pokriveno sistemom za navodnjavanje.

Prema rečima potpredsednika Bogaroškog, resorni sekretarijat subvencionije sisteme za navodnjavanje registrovanim poljoprivrednim

Dobili sredstva za navodnjavanje i plastenike

gazdinstvima, kao i prilagođavanje kanalske mreže za navodnjavanje, a ne samo za odvodnjavanje.

Bogaroški još kazao da je veliko interesovanje bilo i za plastenički proizvodnju, te da će sa novim ulaganjem biti podignuto preko 9 hiljada metara kvadratnih plastenika i najavio da su rebalansom pokrajinskog budžeta, obezbeđena nova sredstva za male preradne kapacitete.

- Za ovaj konkurs je proletos bilo veliko interesovanje, i praktično su za mesec dana utrošene opredeljena sredstva. Rebalansom smo obezbedili novih 50 miliona dinara za hladnjače, preradu voća i povrća i za pčelare - kazao je Bogaroški i doda da je reč o dobrom podsticaju poljoprivrednicima, koji će sigurno omogućiti otvaranje novih radnih mesta.

S. P.

RESTITUCIJA U HRVATSKOJ

Ulaznica za Evropsku uniju

Hrvatska je donela zakon o denacionalizaciji 1997. godine kada se pokazalo da je to uslov za prijem u punopravno članstvo Saveta Evrope

Hrvatska je pri kraju procesa vraćanja pravim vlasnicima imovine oduzete posle Drugog svetskog rata za vreme nacionalizacije. To može da zahvali činjenici da je zakon o tome donela još pre 14. godine, a stupio je na snagu 1. januara 1997. godine. Zakon je donet pod punim nazivom Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vreme jugoslovenske komunističke vladavine (čitaj ipak, da je to bilo vreme socijalizma-primedba B.G.) ovaj akt je u početku pravo davao isključivo hrvatskim državljanima, ali je pod pritiskom dela međunarodne zajednice 2005. godine ono prošireno i na građane nekih drugih zemalja (nekadašnje folksdjočere, na primer), da bi presudom Vrhovnog suda Hrvatske 2010. godine to pravo praktično bilo prošireno i na sve strane državljane, naravno one koji dokažu da su bili vlasnici ili naslednici imovine koja je nacionalizovana.

U tom složenom i osetljivom poslu, Hrvatska se opredelila za međoviti model – imovina se vraća stvaru vlasniku ili njegovim naslednicima u prvom naslednom redu tamo gde je to moguće, a gde nije, daje se naknada u novcu ili vrednosnim papirima.

Tu su i najveći problemi, jer na prostu nema egzaktne formule za izračunavanje te naknade, pa se na sudovima vode pravi mali ratovi nezadovoljnih naslednika i države.

Zahtevi za vraćanje oduzete imovine podnosili su se županijskim uredima za imovinsko pravne poslove u roku od šest meseci (prvi je istekao 30. juna 1997. godine, a zatim je ponovljen do 2002. godine), a posle sprovedenog postupka donosi se rešenje o vraćanju ili naknadi. Pravo na vraćanje imovine ili naknadu imaju bivši vlasnici i njihovi naslednici u prvom naslednom redu (bračni drug, deca, unuci i prauunci). Kako se procenjuje, oko 25.500 bivših vlasnika i njihovih naslednika traže od hrvatske države imovinu u vrednosti od oko 36 milijardi evra.

Većina onih koji polažu pravo na vraćanje ili nadoknadu oduzete imovine, međutim, nezadovoljna je kako zakonskim rešenjima, tako i praksom tog vraćanja, a oni koji su pristali da o tome govore u hrvatskim medijima slažu se u oceni da „ova denacionalizacija nije ništa drugo nego nova nacionalizacija“.

Tako predsednik Udrženja vlasnika otuđene imovine Ante Šare (68), čiji otac je bio jedan od najbogatijih Dalmatinaca pa se govorilo da je „vlasnik pola Šibenika“, o

svom uspešnom vraćanju većeg dela porodične imovine, konfiskovane 1945. godine, za javnost kaže: „Uspeo sam zahvaljujući upornosti, jer je zakon napisan tako da se ne vrati ništa ili da se vrate mrvice. Garantujem da je polovina zastupnika Sabora Hrvatske za taj zakon glasala da bi prikrila vlastiti lopovluk jer su pre toga otkupili društvene stanove nacionalizovanog ili konfiskovanog porekla“, navodi Šare. On je uspeo da vrati jednu zgradu u Zagrebu i više kuća i poslovnih prostora u Šibeniku, ali o tome kaže: „Znate kakve su to kuće – spomenici kulture. Ja to ne brojim, više su nam trošak nego korist.“

Posle presude Vrhovnog suda Hrvatske 2010. godine najzad su i svi strani državljanji izjednačeni u pravima u vezi sa vraćanjem oduzete imovine, što je od Hrvatske inače već godinama tražila međunarodna zajednica. Veliku nervozu i proteste više evropskih zemalja izazvala je 2005. godine odluka tadašnjeg premijera Ive Sanadera, da se to pravo proširi samo na državljanje Austrije, odnosno bivše folksdjočere koji u toj zemlji žive u većem broju (naravno, zbog nerešenih imovinskih problema s njihovim naslednicima i proganicima iz Hrvatske 1945. godine, koji su čak najavili da će tražiti reviziju Osimskih i Rimskih ugovora), u vreme pregovora s Hrvatskom o priključenju Evropskoj uniji.

Srećom, presuda Vrhovnog suda Hrvatske, kojom je brazilskoj državljanici Zlati Ebensperger, inače Jevrejski poreklom iz Hrvatske, potvrđeno pravo na vraćanje oduzete imovine, izjednačila je u tom pravu i strane državljanje, od kojih su mnogi već podneli takve zahteve. Prema službenim podacima, 4.211 stranaca traži vraćanje ili naknadu za oduzetu imovinu, čija vrednost se procenjuje od 100 do 150 milijardi evra.

Kako je pljačkana državna imovina

U protekle dve decenije, država je oštećena za desetine milijardi evra samo na ime besplatnog korišćenja njene imovine ili simbolične naknade, koju su korisnici plaćali. Državi je, takođe, kroz sumnjeve ugovore i nezakonit upis u katastru nepokretnosti oteto oko 300.000 hektara poljoprivrednog zemljišta. Ovo su procene Mreže za restituiciju, koja je godinama upozoravala nadležne da se krčmi republička imovina. Upravo sada, kroz proces vraćanja nepokretnosti oduzetenih

posle Drugog svetskog rata, otkriva se koliko je Mreža bila u pravu.

Slučaj Sloga Kač samo je jedan u nizu primera otimačine državne imovine. Srećom, republika može da vrati izgubljeno, odnosno poništi sve sporne ugovore i upise, jer na to po važećim zakonima u sudskom postupku ima pravo, pa čak i kada su nekretnine bile u prometu. Postoji izvorna državna imovina, koju je Srbija posedovala pre Drugog svetskog rata. Tom spisku, od 1945. godine, primenom više od 47 propisa, dodata je i prisilno oduzeta privatna imovina.

Sve je potom postalo društveno, svačije i ničije. Ali, 1992. godine donosi se zakon o pretvaranju društvene svojine na poljoprivrednom zemljištu u druge oblike svojine. Tim zakonom, sve ono što je bilo prinudno oduzeto na osnovu konfiskacije, nacionalizacije, sekvestracije, agrarne reforme i sl. utvrđeno je kao državna svojina.

Razvodnjeno na stotinu mesta

U republičkoj Direkciji za imovinu izjavili su da su državne nepokretnosti pokrivene različitim zakonima i time su i nadležnosti podeljene. Za poljoprivredno i šumsko zemljište nadležno je Ministarstvo poljoprivrede.

Građevinskim zemljištem, osim na malom procentu, gde je država i vlasnik i korisnik, gazduju lokalne samouprave. „U nadležnosti Direkcije za imovinu je stambeni i poslovni prostor“, kaže Srba Panić, pomoćnik direktora Direkcije. „Ali i u tom segmentu ima razlike, jer najveći deo tih kvadrata je u ingerenciji lokalnih samouprava, koje gazduju, izdaju ih u zakup, ostvaruju prihod od kirija, ali te nekretnine ne mogu da prodaju. Otuđenje je moguće samo uz posebnu odluku Vlade Srbije, ali

prihod bi išao u republički budžet, pa se zato većini opština nije isplatio da traže prodaju.

Ali Zakonom o javnoj svojini iz 2011. godine lokalne samouprave imaju mogućnost da se na toj državnoj imovini, koju koriste i koja je realno pre 1995. godine bila njihova svojina, sada upisu kao vlasnici. U svakom slučaju, kada dođemo do saznanja da je bilo nekih zloupotreba, jedina mogućnost koju imamo je da to prosledimo republičkom javnom pravobraniocu“, kaže Panić.

Inače, devedeset godina država je po Zakonu o stanovanju ostala bez stambenog fonda. Otkupom stanova za smešne iznose državna i društvena imovina prešla je u privatnu svojinu građana. Koliko je država samo potom osnovu oštećena, teško je proceniti.

„Da nije bilo tog zakona, do danas bi sve bilo rasprodato“, kaže Milje Antić, koordinator Mreže za restituiciju. „Za razgraničenje državnog od društvenog poljoprivrednog zemljišta bili su zaduženi Ministarstvo poljoprivrede, katastar i sami korisnici, koji su dostavljali dokumentaciju o sticanju parcela. Gde je taj posao urađen kako treba, odnos je devedeset prema deset odsto u korist državne imovine. Jer, društveno je moglo da bude samo ono što je društveno preduzeće steklo teretnopravni poslov, a to su parcele, koje su, primera radi, otkupljene od seljaka. Međutim, korupcijom i kriminalom masovno se dešavalo da taj odnos bude suprotan, odnosno da se razgraničenjem došlo do toga da je društveno devedeset, a državno samo deset odsto.“

Tako je od države sakriveno više od 300.000 hektara poljoprivrednog zemljišta u raznim zadugama, kombinatima, društvenim ili sada privatnim preduzećima. Prema zakonu, državno poljoprivredno zemljište niti je moglo, niti sada može da se otudi. Ali društveno poljoprivredno zemljište može da bude u prometu. I zato su se i dešavale ove zloupotrebe posebno zbog procesa privatizacije.

Odgovornost Agencije za privatizaciju, nastavlja Antić, „leži u tome što se nije obazirala na upozorenja, već se ‘slepo’ držala falsifikovanih podataka iz katastra.“

Zloupotrebe su se dešavale u komisijama, koje su bile zadužene za formiranje katastra nepokretnosti preuzimanjem podataka iz zemljišnih knjiga“, navodi Antić.

Po njegovim rečima, ima čak slučajeva da su prilikom javnog izlaganja korisnici upisani kao vlasnici. Prekriveno „korisnik“ i rukom ispisano „vlasnik“, iako je reč o javnim ispravama i bez obzira na to što svaka promena mora da bude dokumentovana.

Dakle, kada je reč o poljoprivrednom zemljištu svaki upis, koji

je odrađen sa manje od 80 odsto državne imovine, sporan je i to treba proveriti. A kada se u sudskom postupku ustanovi da je reč o državnoj imovini, svi ugovori o prometu padaju u vodu.

Od 2007. godine, od kada se naplaćuje zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini do 28. septembra 2012. godine, sa gotovo 450.000 hektara ostvaren je prihod od oko 19 milijardi dinara. Zakonom o sredstvima u svojini Republike iz 1995. godine nacionalizovani poslovni i stambeni prostor postaje državni bez obzira na to ko ga koristi. Ove nepokretnosti mogle su da budu u prometu samo uz poseban zaključak.

Vlade Srbije. Svi korisnici su bili dužni da Republičkoj direkciji za imovinu prijave kvadrate koje koriste, ali je malo onih koji su to zaista uradili. Zato u Direkciju nikada nisu bile evidentirane sve nekretnine, koje država poseduje.

„Većina građana misli da je privatizacijom 51 odsto Naftne industrije Srbije privatizovan i veliki broj nepokretnosti, koje je koristilo ovo preduzeće, što nije tačno“, navodi Antić. „Vlada Srbije je tek posle prodaje akcija preduzeća, dakle nakon 2009. godine, donela više od 25 zaključaka, od kojih su neki imali i po više stotina nepokretnosti. Tako je država besplatno državne nekretnine prenela u svojinu NIS-a, što je po zakonu. U tim zaključcima nije bilo nijednog kvadrata poljoprivrednog zemljišta, čime je takođe ispostovan zakon.“

Kvadrat za tri evra

Kako se gazdovalo poslovnim prostorom najbolji je primer Knez Mihailova ulica u Beogradu. Postoje preduzeća, koja i danas državnu imovinu u ovoj ulici koriste besplatno, jer nisu imovinu prijavili Direkciji.

Primera radi, 2005. godine većina zakupaca je Poslovnom prostoru Starog grada plaćala oko tri evra po kvadratu za lokal u ovoj ekstrabeogradskoj zoni. Kako kaže Antić, prema zvaničnom cenovniku, to je bila cifra od deset do dvadeset evra, a realna tržišna vrednost je sto evra za zakup jednog kvadratnog metra. Samo po tom osnovu nije teško izračunati koliko su profitirali oni koji su besplatno koristili prostor, ili oni koji su ga izdavali u podzakup.

(Nastaviće se)

(Delovi iz knjige Branislava Gulan „Sudbina oduzete imovine“. Knjiga se može naručiti (cena 2.000,00 dinara) kod izdavača banatski kulturni centar, JNA 35, Novo Miloševо, e-mail:banatski-kulturni-centar@gmail.com ili na tel 023/783-155 ili kod autora na e-mail:gulan@nscale.net ili na tel. 063/8-666-527).

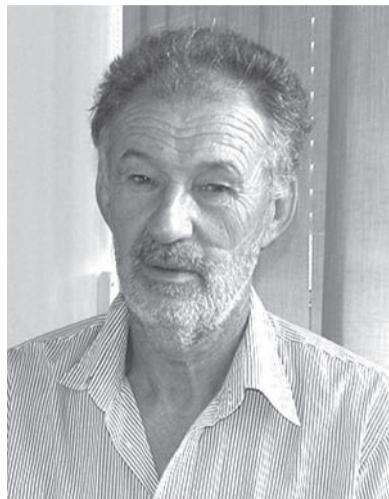
MARTINCI • MILENKO VUČKOVIĆ, OD VOZAČA KAMIONA DO POLJOPRIVREDNIKA

Seljački život je, ipak, lep

Milenko Vučković je 32 godine radio na "Mitrosu", ali je i na sopstvenom imanju obrađivao zemlju i gajio stoku. Kada se "Mitros" ugasio, kada je i njegova supruga dala otkaz u svojoj tadašnjoj firmi, postali su poljoprivredni proizvođači. Sada, u 63. godini života, Milenko i njegova Marija tove po 100 komada svinja u turnusu i mazu 25 krava

Ako se zadovolji čovek sa onim šta radi i šta ima onda je našao sebe. Ovo je životna devisa **Milena Vučkovića** (63) iz Martinaca, koji bi u svoj biografiji mogao da zapiše da je bio vozač kamiona na duge staze, da je 32 godine radio u "Mitrosu", da se neko vreme politički angažovao pa to brzo napustio, ali je bio i ostalo seljak, mali poljoprivredni proizvođač, kako on voli da kaže.

- Ja sam voleo da vozim kamion, to je bila moja ljubav i želja od detinjstva koja mi se ispunila. Taj posao sam radio u "Mitrosu" dugi niz godina. Ali, kada se od toga nije moglo živeti, kada se firma ugasila, a ja radio kod nekih ljudi u Beogradu, putovao kamionom nedeljama i mesecima po Rusiji i Evropi, a oni nisu plaćali, tu svoju ljubav sam zaboravio. Vratio sam se tamo odakle sam ponikao, odakle suštinski nisam nikad ni odlazio - životu u selu i od poljoprivrede - počinje svoj

Milenko Vučković

priču Milenko Vučković.

Pre 30-ak godina odnosno, kasnih osamdesetih godina prošlog veka, Vučković je u svom dvorištu

Vučkovići gaje krave muzare

u Martincima, gde je rođen i gde živi, napravio farmu krmača, pa je prasice koje one oprase tovio i prodavao. Međutim, došle su nesrećne devedesete godine, kada je ovaj prostor koji je poznat po proizvodnji hrane izgubio svoje tržište. Valjalo je birati neki drugi posao koji je koliko - toliko siguran, pa je Milenko zajedno sa suprugom Marijom koja je dala otkazu firmi gde je radio, postao poljoprivrednik - svaštar.

- Bavimo se i ratarstvom i stočarstvom, a ja ništa neću reći novo, ni o stočarstvu, ni o ratarstvu. Samo

ću ponoviti: sve se svelo na neko

liko - toliko siguran, pa je Milenko zajedno sa suprugom Marijom koja je dala otkazu firmi gde je radio, postao poljoprivrednik - svaštar.

- Bavimo se i ratarstvom i stočarstvom, a ja ništa neću reći novo, ni o stočarstvu, ni o ratarstvu. Samo

ću ponoviti: sve se svelo na neko

liko - toliko siguran, pa je Milenko zajedno sa suprugom Marijom koja je dala otkazu firmi gde je radio, postao poljoprivrednik - svaštar.

- Bavimo se i ratarstvom i stočarstvom, a ja ništa neću reći novo, ni o stočarstvu, ni o ratarstvu. Samo

ću ponoviti: sve se svelo na neko

liko - toliko siguran, pa je Milenko zajedno sa suprugom Marijom koja je dala otkazu firmi gde je radio, postao poljoprivrednik - svaštar.

- Bavimo se i ratarstvom i stočarstvom, a ja ništa neću reći novo, ni o stočarstvu, ni o ratarstvu. Samo

ću ponoviti: sve se svelo na neko

liko - toliko siguran, pa je Milenko zajedno sa suprugom Marijom koja je dala otkazu firmi gde je radio, postao poljoprivrednik - svaštar.

Svi su pričali i pričaju kako će nam biti bolje, ali je uvek jedna grupacija iskakala i njoj je bilo bolje, nastavlja dalje Vučković. Za tukve nije nikad bilo zime, a on sa 63 godine to bolje još čeka.

- Decu sam usmerio van poljoprivrede jer, ako oni ne nalaze razlog

da žive u selu, pa nisam ni ja htio

da ih ubedujem. Sin je sa svoja dva

sina otišao, a trebao je da nasledi

mene i moj posao. Čerka se udala,

ima svoju porodicu. Deci je dobro,

skučili su se imaju "svog tavan i svoje merdevine", a ja i baba koji imamo

zajedno 126 godina, gajimo 100

komada svinja u turnusu i muzemo

25 krava. Ima od toga života, ali

nema onoliko koliko je bilo ili koliko

treba mlađima. S obzirom da smo

decu zbrinuli, mi imamo i previše

Unuka uči kako se živi u selu

- ocenjuje Vučković i odmah nastavlja da kada bi mladi sa te kolicine njiva i stoke trebali da žive bilo bi im teško. Došla druga vreme.

Ima u Martincima mnogo većih proizvodnja od Vučkovića. Ima ljudi koji imaju objekat za hlijadu komada svinja, imaju 200 jutara zemlje, priča nam naš sagovornik, ali ima i onih koji ne rade sa stokom, jer im se ne isplati. Oni koji imaju malo zemlje "prevrću je, okreću pa šta im bude".

- Kako je pojedincima, tako je i selu, mislim ja. Martinčani su i nekada imali više od 4.000 stanovnika, a sada ima oko 3.200 ljudi, svake godine se smanjuje broj stanovnika. Mladi odlaze u inostranstvo, u Novi Sad, u Beograd za boljim životom. Seljaci u mojim godinama ostaju, a ima nas priličan broj koji nemaju socijalno osiguranje. Velika su izdavanja. Ako dočekam penziju, nadam se da hoću, bar ču imati socijalno i moći da idem kod lekara -

kao kroz šalu govori Milenko.

On je 2000. godine počeo da se bavi politikom, ali bilo je mnogo struja i to je mnogo mirisalo na propast. Izvukao se iz politike razčaran, priznaje ovaj Martinčanin.

Sada je aktivan kao član Unije poljoprivrednih proizvodnja Sremske Mačve. Nije mu teško ustati u tri sata ujutro, namiriti stoku i krenuti autom na Niš na sastanak seljaka.

- Ta Unija seljaka nije loša, pokrenuli smo mnoga domaćinstva, obezbedili smo dosta kukuruza, pomogli dosta posrnnih gazdinstava, doprineli minimalnim kamataima kod banaka za seljaka. Pokušali smo i stranku da napravimo, ali kad je naš lider osetio odmah vlast zaboravio je na bazu - priča Milenko Vučković, ističući kako će on i njegova supruga biti seljaci dok ih noge drži i snaga služi.

Tekst: S. Đaković

Slike: M. Mileusnić

AKTUELNOSTI

BEOGRAD • POVODOM NAJAVE PRODAJE DELA ZEMLJIŠTA I STOČNOG FONDA PKB

Sindikati protiv privatizacije PKB

- Mislimo da PKB nema budućnost ako se bude privatizovao po ovom modelu koji je predložio Grad Beograd jer je to cepanje preduzeća", ocenio je Predsednik Samostalnog sindikata PKB Milisav Đorđević

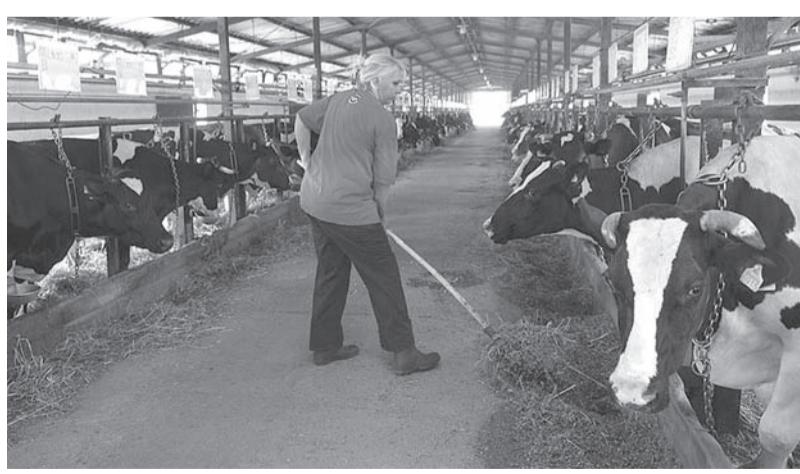
Sindikati Poljoprivredne korporacije Beograd (PKB) protive se predloženom modelu privatizacije tog kombinata i prodaji dela njegove imovine i predlažu drugačiji vid transformacije.

Predsednik Samostalnog sindikata PKB **Milisav Đorđević** izjavio je Tanjugu da su zaposleni složni u toj oceni, kao i da su spremni da sa nadležnim razgovaraju o svim drugim oblicima transformacije PKB.

- Imamo svoj predlog, spremni smo svakog trenutka da sednemo i razgovaramo u kom pravcu treba da ide sudbina PKB - istakao je Đorđević.

On je precizirao da je njihov predlog da 51 odsto PKB ostane u vlasništvu države, da se podele besplatne akcije zaposlenima, a da se sa ostalim akcijama izđe na tržiste.

Đorđević je naveo da su zaposleni za to da se nađu manjinski stra-

PKB nije fabrički krug koji može da se zaključa, jer se život tu odvija 24 sata, ima 26.000 grla stoke

teški partneri koji bi vodili firmu, kao i da nemaju ništa protiv toga da država postavi stručni menadžment.

On je odbacio navode da Grad Beograd izdržava PKB, dodajući da se PKB izdržava isključivo od svog rada. - Nismo budžetski korisnici

Grada Beograda... i na taj način ne treba da se pravda predloženi model privatizacije PKB-a - istakao je Đorđević.

Prema njegovim rečima, PKB redovno plaće poreze i doprinosе, redovno isplaćuju zarade, a od države više ne dobija ni premije za mleko. "Mislimo da PKB nema budućnost ako se bude privatizovao po ovom modelu koji je predložio Grad Beograd jer je to cepanje preduzeća", ocenio je Đorđević.

On je rekao da PKB nije fabrički krug koji može da se zaključa, jer se život tu odvija 24 sata, ima 26.000 grla stoke, i istakao da će radnici nastaviti da rade svoj posao i neće ostaviti stoku o kojoj brinu na milost i nemilost.

Đorđević je rekao i nema nijednog primera u privatizovanim poljoprivrednim kombinatima da je kupac zadržao stočarstvo, već je upravo prvo gasio tu delatnost. - U PKB je u stočarskoj proizvodnji za-

posleno 1.000 ljudi i nama je cilj isključivo da zadržimo radna mesta - naglasio je Đorđević.

Pomoćnik gradonačelnika Beograda **Borko Milosavljević** najavio je prošle sedmice da će javni poziv za kupovinu dela zemljišta PKB biti raspisan u septembru, kao i da se prodaje deo poljoprivrednog zemljišta i stočni fond.

On je rekao da je cilj te odluke poboljšanje proizvodnje u PKB-u, jer PKB iz meseca u mesec beleži minus, a privatizacijom dela poljoprivrednog zemljišta PKB-a proizvodnja će biti efikasnija, saopštio je Beinfo.

- Izabrani model privatizacije ima za cilj da obezbedi dva efekta: efikasniju poljoprivrednu proizvodnju na delu zemljišta koje je predmet privatizacije i zaštitu gradskog građevinskog zemljišta koje neće biti predmet privatizacije - naveo je Milosavljević.

S. P.

BEOGRAD • ŠETA OD TRGOVINSKOG RATA RUSIJE I EU

Trgovina sa Rusijom smanjena za petinu

Savetnik za agroprivrednu u Ekonomskom institutu u Beogradu **Miladin Ševarlić** izjavio je da od trgovinskog rata Rusije i Evropske unije Srbija, umesto očekivane koristi, ima štetu, a trgovina sa Rusijom smanjena je za petinu.

Ševarlić smatra da najveće šanse za izvozu u Rusiju imaju proizvođači voća i povrća, mesa i mleka, ukoliko se uspe u revitalizaciji domaćeg stočarstva, ali da je za to potrebno konstantno dodatno ulaganje u sektor poljoprivrede u narednih tri do sedam godina.

Prema njegovim rečima, za to je neophodno formirati logističke centre, preko zadružnog sektora i tu proizvodnju usmeriti na zahtevno i veliku rusku tržište.

Ševarlić je za RTS rekao da se kao razlozi za štetu koju Srbija trpi zbog trgovinskog rata Rusije i EU navode pad rublja, skok dolara, jefetinija nafta u svetu, manja tražnja za uvoznim proizvodima u Rusiji i dodaje da je jedino kod poljoprivredno-prehrabrenih proizvoda zabeležen rast izvoza od skoro šest odsto, što je takođe manje od očekivanog.

On smatra da problem nije u količini i standardu, kada se izvozi u Rusiju, nego u nedostatku inver-

Miladin Ševarlić

sticija, relativno malom agrarnom budžetu i neorganizovanosti porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, zbog urušavanja zadružnog sektora privrede.

Ševarlić je istakao da suša dugoročno nije iznenadila, jer je dečnjama prisutna tendencija porasta prosečne godišnje temperature.

- Kratkoročno mislim da su prognozno-izveštajne službe podbacile, trebale su da blagovremeno obaveste poljoprivrednike, ali i druge, da nas čeka dugoročni i vreli talas - smatra Ševarlić.

Investicije u sistem za navodnjavanje je osnovni problem, jer primarnu mrežu navodnjavanja nikada ne grade poljoprivredni proizvođači, nego država, koja omogućava pristup izvorima vodosnabdevanja i obezbeđenje izvora energije, istakao je Ševarlić.

On je ukazao da se procene ovogodišnje štete kreću od dvadesetak procenato do minimum 40 odsto, kada je reč o prinosu kukuruza, a kod šećerne repe i soje biće još veći podbačaj.

Govoreći koliko će to uticati na cene mesa i mleka na jesen, Ševarlić je naveo da cene neće samo zavisiti od prinosu, već i o uvozu i slobodnog protoka robe iz EU i od trgovinskog rata sa Rusijom, ali i od kupovne moći potrošača, jer će i ako bude robe, ukoliko ne bude kupača, cene morati da padaju.

On je poručio da vlada mora da ispunji zakonske obaveze o minimalnom agrarnom budžetu od pet odsto i da se postara sa bankarskim sektorom da obezbedi sredstva za izvozne programe.

Ševarlić je dodao i da će Srbija kukuruza uvek imati dovoljno da zadovolji potrebe.

S. P.

Veliku sušu Srbija je, kako je podsetio, imala i 2012. godine i tada je rečeno da je šteta bila milijardu evra što je više nego da je uloženo u sisteme za navodnjavanje.

- Ne bismo mogli sistemima za navodnjavanje da obezbedimo celokupnu teritoriju iz više razloga, jer nemamo pristupne izvore vodosnabdevanja - rekao je Ševarlić.

On je ukazao da se procene ovogodišnje štete kreću od dvadesetak procenato do minimum 40 odsto, kada je reč o prinosu kukuruza, a kod šećerne repe i soje biće još veći podbačaj.

Govoreći koliko će to uticati na cene mesa i mleka na jesen, Ševarlić je naveo da cene neće samo zavisiti od prinosu, već i o uvozu i slobodnog protoka robe iz EU i od trgovinskog rata sa Rusijom, ali i od kupovne moći potrošača, jer će i ako bude robe, ukoliko ne bude kupača, cene morati da padaju.

On je poručio da vlada mora da ispunji zakonske obaveze o minimalnom agrarnom budžetu od pet odsto i da se postara sa bankarskim sektorom da obezbedi sredstva za izvozne programe.

Ševarlić je dodao i da će Srbija kukuruza uvek imati dovoljno da zadovolji potrebe.

S. P.

BEŠKA • AKTUELNO IZ ZEMLJORADNIČKE ZADRUGE „BEŠKA“

Žega stvara teškoće ratarima

Podbacice i rod kukuruza (Foto: M. Mileusnić)

postavili fer i korektne odnose.

- Krajnje cene će se utvrđiti shodno kretanjima na tržištu, dok će akontne cene biti korigovane. Što se tiče žetve uljarica, ona je već počela u nekim delovima Vojvodine, a uskoro kreće i kod nas - ističe direktor.

Kada je reč o najavljenim visokim temperaturama i u narednom periodu, Lončar ističe da će ovakve vremenske prilike povoljno uticati na razvoj štetocina i bolesti na poljoprivrednim kulturama. To konkretno znači i povećanje troškova zaštite biljaka. Visoke temperature doprinose povećanju truleži, teškoće u vadjenju kultura a sve to dodatno utiče na lomove u mehanizaciji i druge kvarove, kaže direktor zadruge.

M. B.

MANIFESTACIJE - SAJMOVI

GORNJA RADGONA • AGRA, 53. MEĐUNARODNI POLJOPRIVREDNO - PREHRAMBENI SAJAM

Jedan od najvažnijih skupova

Od 22. do 27. avgusta u Gornjoj Radgoni u Sloveniji, održaće se AGRA - 53. Međunarodni poljoprivredno-prehrabreni sajam koji se više od pola veka potvrđuje kao najvažniji međunarodni poljoprivredno-prehrabreni sajam u Sloveniji i u susednim regionima Austrije, Hrvatske i Mađarske. U 2015. godini će posebno obeležiti Međunarodnu godinu zemlje, Međunarodnu godinu svetlosti i tehnologija, povezanih sa svetlošću, kao i Evropsku godinu razvoja. Ponuđaće poljoprivrednih mašina, opreme i proizvoda za poljoprivredu, proizvođače hrane i vina, prehrabenu industriju, vladine, stručne i obrazovne organizacije povezaće sa odabranim ciljnim grupama poslovnih partnera i sa najširim grupom potrošača.

Sa jedne od sajamskih manifestacija u Gornjoj Radgoni

Na ovoj velikoj sajamskoj manifestaciji „Sremska poljoprivreda“ će imati svog izveštča, a o kakvom sajmu je reč, dovoljno je pomenuti da je sajam AGRA 2014. godine predstavio 1.750 izlagачa iz 29 zemalja na ukupno 68.300 kvadrata izložbene površine, a posetilo ga je 128.000 posetilaca. Positivni utisci, koji proizilaze iz anketiranja izlagića i posetilaca, kao i više od 1.100 novinarskih priloga najavljuju da će i sajam 2015. godine biti uspešan za sve učesnike.

Izložbeni program obuhvatiće ishranu, poljoprivredu, šumarstvo, ambalažu, tehnike pakovanja i logistiku, institucionalno područje i obrazovanje. Predstaviće se gostujuće države i regioni, a među njima će posebna pažnja biti posvećenja predstavljanju Autonomne pokrajine Vojvodine.

U pripremama za sajam učestvuju najvažnije vladine, stručne i privredne ustanove, kao što su Ministarstvo poljoprivrede i životne sredine sa poljoprivredno-prehrabrenim školstvom i parkovima prirode Slovenije, Poljoprivredno-šumarska komora Slovenije, Zadružni savez Slovenije, Privredna komora Slovenije - Komora poljoprivrednih i prehrabrenih preduzeća, Zavod za šume Slovenije, Pčelarski savez Slovenije, Zanatsko-preduzetnička komora Slovenije i područje zanatsko-preduzetničke komore, univerzitetsko, višeškolsko i srednje stručno obrazovanje, Savez turističkih poljoprivrednih domaćinstava Slovenije, Savez društava seoske omladine Slovenije, razvojne agencije, lokalne akcione grupe i brojne druge esnafске i stručne organizacije.

Stručni program će, osim stručnih izložbi životinja i oglednih zasada, činiti i predstavljanje boravka u poljoprivrednom gazdinstvu - Doživimo selo, prikazi održive gradnje i korišćenja obnovljivih izvora energije u poljoprivrednom gazdinstvu i u domaćinstvima, demonstracije bezbednog rada u šumi, izložba ocenjenih vina, sokova, meda, mesnih i mlečnih proizvoda, stručna savetovanja, okrugli stolovi, predavanja, predstavljanja i degustacije vina i prehrabrenih proizvoda, nagrađenih na stručnim ocenjivanjima kvaliteta.

S. P.

SLANKAMENAČKI VINOGRADI U SUSRET TRADICIONALNOJ MANIFESTACIJI

12. Pudarski dani

Tradicionalna manifestacija

Inđijsko naseljeno mesto Slankamenički Vinogradi će i ovog leta biti mesto okupljanja velikog broja posetilaca na tradicionalnoj manifestaciji "Pudarski dani" koja se održava 23. avgusta. Pored bogatog kulturno-umetničkog programa, u okviru manifestacije organizuju se i razna takmičenja, kao što su izbor najbolje riblje čorbe, najboljeg pudarskog pappača, vina i rakije i pudarskog štapa. U okviru "Pudarskih dana" će biti organizovana i Etno izložba na kojoj će učestvovati udruženja žena opštine indija, koje će na specifičan način posetiocima približiti običaje i kulturu ovog dela Sremske. Prema rečima Majke Kanazir, koordinatorice organizacije "Mreža žena", prijave su u toku a sve članice udruženja žena se mogu obratiti lokalnoj kancelariji.

- Žena koju će članice raznih udruženja sa teritorije naše opštine će tradicionalno uzeti učešće i predstaviti njihove rukotvorine, odnosno suveniri. Nakon Etno izložbe, od 16 časova je planirana svečana liturgija u crkvi, potom bogat kulturno-umetnički program, pudarsko veselje.

M. B.

PROIZVODNJA, POTROŠNJA I IZVOZ MEDA

Med donosi dolare

U Srbiji je 2013. godine proizvedeno više od 9.000 tona meda, a izvezeno je 3.371 tona za 14,9 miliona dolara

Piše: Branislav Gulan

U Srbiji je prošle godine proizvedeno više od 9.000 tona meda. Ovaj u svetu traženi srpski proizvod dođen je iz 650.000 košnica. Najbolji dokaz njegovog kvaliteta je izvoz ostvaren u 2013. godini u više zemalja u količini od 3.371 tona u vrednosti od 14,92 miliona dolara. Za pčelare je 2014. godina, kada su Srbiju zahvatile poplave bila najlošija u poslednjih nekoliko decenija. Draštivo je smanjena proizvodnja. To se odrazilo na izvoz pa je stranim kupcima u 2014. godini prodato oko 1.500 tona meda.

Pored izvanrednih uslova, stručnjaka, znanja i što je najvažnije vrednih domaćina, nema razloga da evropski proizvođači, pčelari, imaju bolje rezultate, izjavila je ministar poljoprivrede i zaštitne sredine Snežana Bogosavljević Bošković. "Primer za odlične rezultate u našoj zemlji su pčelari sa svojim proizvodima, koji se, osim u Srbiji, nalaze i na tržištu Evrope i sveta", rekla je u saopštenju Bogosavljević Bošković, koja je u selu Kamenovo kod Petrovca na Mlavi otvorila tradicionalni Sabor "Dani mlavsko - homoljskih pčelara". Ona je podsetila poljoprivredne proizvođače da će

Poslednjih godina došlo je do naglog povećanja proizvodnje i izvoza meda

ministarstvo i ubuduće, kao najbliži saradnik, učiniti sve da pomogne kako bi se povećala proizvodnja i konkurenca, što bi rezultiralo time da mladi ne napuštaju ove prostore, već postanu proizvođači sa dobrim rezultatima čime bi se obezbedili kvalitetan i prosperitet život na selu.

- Med proizveden u Srbiji je veoma kvalitetan i tražen u svetu, pa je potražnja za njim sve veća, kaže mr Mirjana Miščević, samostalni sa-

vetnik u Udruženju za poljoprivrednu i prehrambenu industriju Privredne komore Srbije (PKS). Najbolji dokaz stalnog rasta izvoza je podatak da smo, recimo, 2000. godine u svet izvezli meda u vrednosti 55.079 dolara, pet godina kasnije vrednost njegove prodaje u svetu je iznosila 572.327 dolara, zatim 2010. godine to je bilo 7,68 miliona dolara, da bi se to u 2013. godini udvostručilo.

Po njenim rečima med se u Srbiji i uvozi, ali je to zanemarljivo u odnosu na izvoz. Tako je recimo za njegov uvoz 2005. godine potrošeno 677 dolara, zatim 2012. godine 11.000 dolara, a 2013. godine uvoz je bio vredan 241.000 dolara. Bitno je ukazati, dodaje Mirjana Miščević, da je ekspanzija izvoza meda krenula od osnivanja Grupacije za pčelarstvo i proizvodnju meda u Privrednoj komori Srbije, novembra 2003. godine. Tada je izvoz meda bio vredan samo 14.100 dolara. U to vreme nije postojao nijedan objekat za izvoz meda u zemlje Evropske unije, a danas imamo njih sedam koji su registrovani za izvoz na to probirljivo tržište od 500 miliona potrošača.

Kvalitetan med, obezbeđeni kupci

Najviše meda 2012. godine iz Srbije je izvezeno u Nemačku i to za blizu 6,1 miliona dolara, Italiju 6,2 miliona dolara, Norvešku 1,6 miliona dolara, Makedoniju 888.000 dolara, Crnu Goru 796.000 dolara, Austriju 415.000 dolara, u Bosnu i Hercegovinu je izvezeno za 408.000 dolara, Holandiju 379.000 dolara, a za Švajcarsku je otpremljen med u vrednosti 110.000 dolara.

Naš med je veoma kvalitetan i u svet možemo izvesti sve što proizvedemo, naglašava predsednik Saveza pčelarskih organizacija Srbije dr Rodoljub Živadinović. Kada je reč o ceni, jedan kilogram bagremovog meda u oktupu 2013. godine proizvođaču je plaćan 3,7 evra, a med dođen od suncokreta je plaćan po kilogramu 2,2 evra. Ovo najbolje govori da proizvodnja meda u Srbiji postaje sve profitabilnije zanimanje. „Kako bi se povećao izvoz mi sprovodimo i nekoliko projekata, među njima je i „Reka meda“. Ukupna vrednost ovog projekta je 218.988 evra. Od toga EU učestvuje sa 167.460 evra ili sa 74.46 odsto, a Savez pčelarskih organizacija sa 51.572 evra. Često puta se razlikuju naši i podaci statistike. Statistike su najčešće manji od naših jer oni računaju samo zvaničan, statistički broj košnica, dok mi znamo šta je u stvarnosti i tome verujemo. Te razlike je najbolje pokazao i popis

Izvoz i uvoz meda za period 1999-2013 .

Godina	Izvoz meda (u USD)	Uvoz meda (u USD)
1999	11.738	-
2000	55.079	-
2001	9.539	6.213
2002	18.735	3.018
2003	14.100	-
2004	661.821	6.611
2005	572.327	677
2006	545.535	44.785
2007	1.211.172	1.105
2008	2.115.891	21.456
2009	3.220.243	59.018
2010	7.683.000	-
2011	5.108.000	-
2012	13.000.000	11.000
2013	14.925.000	241.000

Izvor podataka: RZS (mart 2014.)

Broj košnica i proizvodnja meda u Republici Srbiji

Godina	Košnice u 000 komada	Indeks	Proizvodnja meda u tonama	Indeks
2000	166	100	2.663	100
2008	298	179	2.561	96
2009	302	182	4.577	172
2010	320	193	4.479	168
2011	306	184	4.263	161
2012	653	213	6.800	255

Izvor podataka: RZS

poljoprivrede gde nam se značajno „povećao“ broj košnica.

Dakle, prirodni resursi koji su osnov razvoja pčelarstva u Srbiji ukazuju na ogromne potencijale i mogućnosti razvoja pčelarstva.

Pčelarstvo u Srbiji predstavlja malu, ali atraktivnu poljoprivrednu delatnost. Poslednjih godina došlo je do naglog povećanja proizvodnje i izvoza. Posle popisa u poljoprivredi dobili smo i znatno veći broj košnica. Jer, dobar deo njih do tada nije bio ni u evidenciji. Primera radi u 2000. godini broj je bio 166.000, a posle popisa čak 653.000 košnica, dodaje Živadinović. Samim tim je u proizvodnja dvostruko veća od proizvodnje u 2000. godini. Kada je reč o potrošnji meda, Srbija i pored visoke proizvodnje kvalitetnog meda, ima manju potrošnju od prosečnog stanovnika Evrope i ona iznosi oko 0,7 kilograma godišnje po jednom stanovniku. Inače, u Srbiji je registrovano sedam objekata za izvoz meda u Evropsku uniju, što je više nego dovoljno za povećanje proizvodnje u pčelarstvu.

Pčelarstvo u Srbiji ima budućnost, kaže Novokozarčanin Branko Kaurin, koji već četiri decenije druguje sa pčelama, argumentujući to činjenicom da država poslednjih godina pčelarstvo poklanja znatno više pažnje. Njegove pčele, ističe Kaurin, redovno proizvedu meda više od proseka. "Mi smo na dobrom geografsko-klimatskom području gde se može stvoriti jako pčelinje društvo samo sa prirodnom hranom", smatra Kaurin, dodajući da on svoje pčele ne prihranjuje i da

je tako najbolje. Zahvaljujući svom ugledu Kaurin je i ove godine u selu okupio stotinak pčelara, a glavna tema savetovanja bilo je stanje u pčelarstvu. Rumuni su tu još uvek dominantni.

Brebu Kasijan, predsednik Udrženja pčelara Timiške županije, objašnjava da u Rumuniji pčelar koji plaća porez od države dobija dva evra po košnici za šećer i pogaću radi prehrane pčela, dok onaj koji ne plati porez dobije jedan evro po košnici.

Kod nas raduje činjenica da sve više mlađih vidi šansu u pčelarstvu. Sedamnaestogodišnji Nakovčanin Nikola Samardžija kaže da se bavi pčelarstvom jer voli pčele i očekuje da će od toga živeti. "Od pčela može da se pristojno zaradi, ali mora i mnogo da se radi", naglašava Nikolic.

Stojan Andelković iz Saveza pčelarskih organizacija Vojvodine predočava da za pčelara nije dovoljno pedeset do šezdeset košnica. "Taj broj bi trebalo da bude oko dvesta da bi se dobio dobar prihod odnosno zarada i da bi od ostatka tog prihoda moglo lepo da se živi", jasno je Andelković.

Na savetovanju u Novim Kozarcima, krajem novembra 2014. godine, ponovo je pokrenuta priča o srpsko-rumunskom projektu izgradnje četiri odgajivačnice autotone banatske žute pčele, koji bi se finansirao sredstvima EU za prekograničnu saradnju. Otvaranje tri nova granična prelaza sa Rumunijom daju nadu da će projekat uskoro biti i realizovan. (Nastaviće se)

Poplave nam prepovolile izvoz meda

Izvoz meda iz Srbije je u 2014. godini, zbog kišne godine i poplava, prepovoljen. Prema podacima Instituta za tržišna istraživanja (IZIT), iz Srbije je u 2014. izvezeno meda ukupne vrednosti 6,5 miliona evra, dok je samo godinu dana ranije ukupan izvoz ovog proizvoda iznosio više 11,1 miliona evra. Majske poplave u 2014. godini nanele

su toliko ozbiljne štete srpskom pčelarstvu, da su proglašene vremenom nepogodom za tu granu poljoprivrede. Savez pčelarskih organizacija Srbije (SPOS) ranije je saopštilo da su u tim poplavama nastradale 1.683 košnice, a ukupna šteta zbog uništenja pčelinjih društava i gubitka prisnosa bagremovog meda iznosi više od 20 miliona evra.

Tehnologija proizvodnje facelije

Facelija se smatra najmedenosnijom biljkom. Uzgaja se i kao krmna biljka iako je domaće životinje nerado jedu u zelenom stanju, međutim, pogodna je za siliranje. Osim toga cela biljka se može zaorati na završetku cvetanja, zbog čega je pogodna i za zelenišno đubrenje vinograda ili voćnjaka

Piše: Dipl.ing. Vesna Bilić
PSS Bačka Topola

Facelija (*Phacelia tanacetifolia*) je jednogodišnja zeljasta krovска biljka, preneta u Evropu iz Severne Amerike. Oplemenjena prvo je uzgajana za zelenišno đubrivo, a zatim kao pčelinja paša. Smatra se najmedenosnijom biljkom. Isto tako, dobija se značajna količina plavičastog polena, presudnog za razvoj pčelinjeg društva u jesen i dobro prezimljavanje.

Uzgaja se i kao krmna biljka iako je domaće životinje nerado jedu u zelenom stanju, međutim, pogodna je za siliranje. Od skoro, u severozapadnoj Evropi, na laksim tipovima zemljišta, gde su u strukturi setve značajno zastupljene korenastokrtolaste biljke, u prvom redu šećerna repa, facelija se gaji kao biočistač zemljišta od nematoda. Francuska iskustva pokazuju da se broj nematoda u zemljištu posle zelenišnog đubrenja facelijom smanjuje preko 20%. Osim što je medenosna i važna za pčelarstvo, facelija je i dekorativna biljka. Ona dugo i obilno cveta plavo ljubičastim cvetovima. Facelija nalikuje korovu, visine oko 60 – 90 cm. Počinje se granati već u donjem delu stabljike. Na svakoj grani nalazimo grančice koje nose sitne cvetove. Latici su u gornjem delu ljubičaste, a pri dnu prelaze u belu boju. Jedna biljka sadrži od 5.000 – 7.000 cvetića.

Na mestu cvetova stvara se plod u obliku čaure koji sadrži semenke. Na manjim grančicama naći ćemo jednu do dve semenke, a na većim tri do četiri semenke. Čaure na vrhu, po pravilu, sadrže manje semenki od onih na dnu. Nezrelo sem je bele boje koja prelazi u narandžastu, da bi na kraju zrelo sem bilo tamnosmeđe do crne boje.

Facelija je leguminozna biljka, što znači da se na njenom korenju razvijaju bakterije koje su sposobne vezati elementarni azot iz vazduha. Koren facelije prodire u dubinu do 70 cm i razmjerno je gust. Na taj način popravlja strukturu zemljišta, a odumiranjem ostavlja značajne količine organske materije i vezanog azota, što ovu biljku čini pogodnom za poboljšavanje lošijih zemljišta. Osim toga cela biljka se može zaorati na završetku cvetanja, zbog

čega je pogodna i za zelenišno đubrenje vinograda ili voćnjaka. [2]

Odnos facelije prema uslovima spoljašnje sredine

Naše podneblje pruža dobre uslove za gajenje facelije. Facelija je otporna prema hladnoći, ona izdržava mrazeve od minus pet do minus šest stepeni. Minimalna temperatura za klijanje semena iznosi 3-4° C, mada je optimalno osam do deset stepeni. Vreme nicanja je 5 do 14 dana. Visoke temperature u vreme cvetanja izazivaju opadanje pupoljaka i remete oplodnju, naročito ako su praćene nedostatkom vlage. Dobro podnosi kraći sušni period tokom leta, ali pri dužem nedostatku vlage strada. Uspeva dobro na raznim tipovima zemljišta. Odgovara joj plodna zemljišta, koja se brže zagrevaju u proleće.

Tehnologija proizvodnje facelije u našim agroekološkim uslovima

PLODORED – Prema plodoredumu facelija ne postavlja veće zahteve, ona se može gajiti i u monokulturi, mada je najbolje da se na isto mesto ponovo seje za tri godine. Najbolji predusevi za faceliju su strana žita, kao i okopavine koje nisu đubrene stajnjakom. Uzgaja se u gustom sklopu, te ostavlja parcelu čistu od korova. Rano napušta zemljište, s obzirom da se koristi u tehnološkoj zrelosti: zelenišno đubrenje, pčelinja paša, zelena krma, pa čak i kada je reč o proizvodnji semena, jer se tada gaji kao glavni usev, što je čini dobrim predusevom za mnoge biljne vrste. Posebno se ističe kao dobar predusev za šećernu repu (biočistač od nematoda), za lucerku, detelinu. Semenski usev facelije nije najpovoljniji predusev, jer se mogu javiti značajni gubići semena pri žetvi osipanjem, što dovodi do zakoravljanja narednih useva. [1]

OBRADA ZEMLJIŠTA – u proizvodnji facelije predstavlja odgovoran posao. Obrada zemljišta zavisi od preduseva.

Sl. 2. Facelija, prisustvo pčela na cvetu

Sl. 1. Facelija; (*Phacelia tanacetifolia*)

Facelija pozitivno reaguje na rano jesenje oranje na dubinu 20-25cm. U dublje obrađenom zemljištu se formira veća rezerva vlage, a koren se u takvom zemljištu bolje razvija. Ako se facelija seje postrno dubina oranja je od 15 do 20cm.

Zemljište tokom zime treba ostaviti u otvorenim brazdama. U proleće, čim se zemljište dovoljno prosuši zatvoriti brazde i poravnati zemljište. Time se uništavaju i krovi čija vegetacija počinje pre setve facelije. U prvoj nedelji marta obaviti predsetvenu pripremu kombinovanim mašinama. Predsetvena priprema ima za cilj konačno i finoravnjanje površine i formiranje rastresitog sloja zemljišta dubine od 10cm.

ĐUBRENJE – Najveći deo hranljivih materija facelija usvaja u relativno kratkom periodu od nicanja do kraja cvetanja.

Azot se unosi u zemljište sa predsetvenom pripremom. Fosfor (40-50kg/ha) i kalijum (40-65kg/ha) se unose pod osnovnu obradu. Tačnu količinu NPK hraniva treba odrediti agrohemiskom analizom zemljišta nakon skidanja preduseva. Na lakim, peskovitim zemljištima može se ispoljiti nedostatak mikroelemenata, najčešće bakra, mangana, cinka, bora i magnezijuma, kada se upotrebljavaju adekvatna folijarna đubriva. [1]

SETVA – se može obaviti u više rokova tokom vegetativnog perioda, u zavisnosti od namene proizvodnje i mogućnosti navodnjavanja. Seje se praktično, od ranog proleća pa sve do sredine jula. Setvu za seme treba obaviti do sredine aprila. Za preporuku je i setva u različitim vremenskim intervalima, kako bi se produžio period ispaše za pčele. Ako se setva podesi u vremenskim razmacima, na pojedinim parcelama, može se period paše ove biljke produžiti tokom celog leta, odnosno od maja do septembra. Cvetovi daju obilje nektara i cvetnog praha.

Prinosi meda sa 1 ha kreću se od 150-300 kg. Pod povoljnim uslovima (višekratna setva) može se postići i 1000 kg meda po 1 ha. [3]

Rastojanje između redova iznosi najčešće 15-25cm. Količina semena zavisi od krupnoće i kvaliteta semena. Setvena norma je 10-15 kg/ha semena kada se gaji kao zelenišno đubrivo, ili za stočnu hrnu. Kada se seje za proizvodnju semena setvena norma je oko 8 kg/ha. Najpravilnije je da se na osnovu planirane gustine setve, mase 1000 semena i vrednosti pokazatelja kvaliteta semena za setvu, odredi u svakom slučaju posebno. Odgovarajuća gustina biljaka daje šansu za dobar i stabilan prinos. Ređom setvom dobijaju se snažnije biljke sa jačim korenovim sistemom, koje lakše podnose oscilacije u stanju vlažnosti zemljišta. Dubina setve je od 2 do 3 cm, u zavisnosti od krupnoće semena, vremena setve, tipa zemljišta i njegove vlažnosti. Jedna od specifičnih osobina facelije jeste da se klijanje semena inhibira sunčevim svetлом zbog čega ono ne sme ostati na površini. [4]

NEGA – Posle setve, bez obzira na vlažnost zemljišta, poželjno je valjanje. Nega facelije sastoji se u prihranjuvanju i zaštiti od korova. Nema potrebu da se štiti od bolesti i štetočina, jer ih nema. Ukoliko se pravilno i na vreme primene sve agrotehničke mere i obrati pažnju na plodored, facelija se razvija vrlo brzo i potiskuje korove u nicanju, pa se i primena herbicida može izbeći.

ISKORIŠĆAVANJE – Optimalno vreme korišćenja facelije za zelenu masu, za ishranu stoke je faza butonizacije, s obzirom na to da s početkom cvetanja opada hranljiva vrednost krme. Za zelenišno đubrenje i siliranje to je kraj faze cvetanja i to noću da se izbegne uništavanje pčela. Prinosi zelene mase su 30-40 t/ha, a silo krme za 10-15%

već. Za pčelinju pašu optimalno vreme korišćenja traje 25 do 40 dana, posle čega se silira ili zaorava kao zelenišno đubrivo. Prinos meda je od 150-300kg/ha. Seme facelije sazревa polovinom jula do početka avgusta. Žetva sa ili bez desikacije se izvodi tri nedelje posle završetka cvetanja, kada je seme u donjim cvastima zrelo.

Nepравilnim određivanjem momenta žetve, kašnjenjem, dolazi do značajnih gubitaka semena osipanjem. U praksi unazad nekoliko godina u Srbiji prinosi semena su u proseku oko 500 kg/ha, a kreću se i do 1000 kg/ha [1]. U ovoj proizvodnoj godini na teritoriji opštine Bačka Topola registrovana su 63,5 ha (sorta Balo) pod facelijom, dok je u 2014. godini ovaj usev bio zasejan na svega 12 ha (sorta Angela). Prinosi semena se kreću od 500 - 800 kg/ha. Proizvođači je tokom vegetacije koriste kao pčelinju pašu, da bi usev na kraju bio iskorisćen za proizvodnju semena.

Zaključak

Facelija je višestruko korisna biljka, kao stočna hrana, pčelinja paša, smatra se najmedenosnijom biljkom. Potrebno je povezati proizvodnju semena facelije sa potrebama pčelara. Poslednjih godina primetno je povećanje površina pod facelijom. Zbog odličnog prinosu meda, atraktivnosti za insekte, dužine cvetanja i samim tim mogućnosti duge ispaše, facelija se izdvojila kao vrlo važan usev.

Literatura:[1] Pero Erić (1992) : Krmo bilje; [2] <http://www.agroklub.com/sortna-lista/krmno-Bilje/facelija-69/>; [3] Dušan Adamović, Toša Stanojev (1996): Tehnologija proizvodnje lekovitog, aromatičnog i začinskog bilja, Subotica; [4] <http://www.agroklub.com/ratarstvo/facelija-proizvodna-i-medenosna/5195/>; Slika 1., www.pcela.hr; Slika 2., DSCF0775.jpg

PSS Bačka Topola

Stanje voćarskih i povrtarskih kultura

Jabukin smotavac

Trenutna suma temperaturnih akumulacija od biofiksa iznosi:

1223,66 DD (Novi Slankamen)
1260,38 DD (Irig/Kudoš)

U toku je let i polaganje jaja III generacije jabukinog smotavca (Carpocapsa pomonella).

Vizuelnim pregledom zasada jabuke na lokalitetu Novi Slankamen uočena su jaja u svim fazama razvoja (sveža, crveni oreol, crna glava) kao i ubušenja od larvi II i III generacije.

Preporučuje se pregled zasada na prisustvo jaja i još jedan tretman nekim od navedenih insekticida, kako bi sačuvali plodove od ubušenja:

- Affirm 095 SG (a.m. emamektin benzoat) 2,5 - 3,0 kg/ha (uz dodatak 0,25% mineralnog ulja)
- Avaunt 15 EC (a.m. indokskarb) 0,33 - 0,5 l/ha
- Runner 240 SC (a.m. metoksifenozi) 0,04-0,06%

Prilikom pregleda obratiti pažnju na prisustvo grinja, ukoliko se primete uraditi zaštitu nekim od akaricida kratke karence.

Pri izboru preparata voditi računa o karceni i vremenu berbe.

Zaštita jabuke od grinja

Jabuka se nalazi u fenofazi BBCH skale 77-plodovi oko 70% krajnje veličine.

U toku je let, polaganje jaja i početak piljenja larvi treće gene-

racije, u toku i piljenje larvi kasnije položenih jaja II generacije jabukovog smotavca-Carpocapsa (Cydia) pomonella.

Vrednost akumulisanih stepen dana na lokalitetu Divoš 7.08.je 1188,7, na lokalitetu Kukujevci cdd iznosi 1243,64

Preporučuje se proizvođačima tretman nekim od sledećih insekticida:

- a.m. emamektin preparat Affirm 095 SG u koncentraciji 0,3-0,4%, karenca 7 dana; preparat deluje larvicidno i ovolarvicidno (ima delovanje na larve koje su pred piljenjem).
- a.m.hlorantraniliprol preparat Coragen 20 CS u koncentraciji 0,02-0,025%, karenca 14 dana; preparat ima ovo larvicidno delovanje, preporučuje se primena u vreme masovnog polaganja jaja i na početku piljenja larvi.
- a.m. metoksifenozi preparat Runner 240 SC u konc. 0,04-0,06%, preparat ima karenca 14 dana i preporučuje se primena u vreme početka piljenja larvi.

Takođe je neophodno izvršiti pregled listova na prisustvo crvenog i običnog baštenskog pauka i ukoliko se uoče pokretnе forme izvršiti tretman akaricidom :

- a.m. tebufenpirid preparat Masaï u konc. 0,05% koji ima karenca 7 dana.

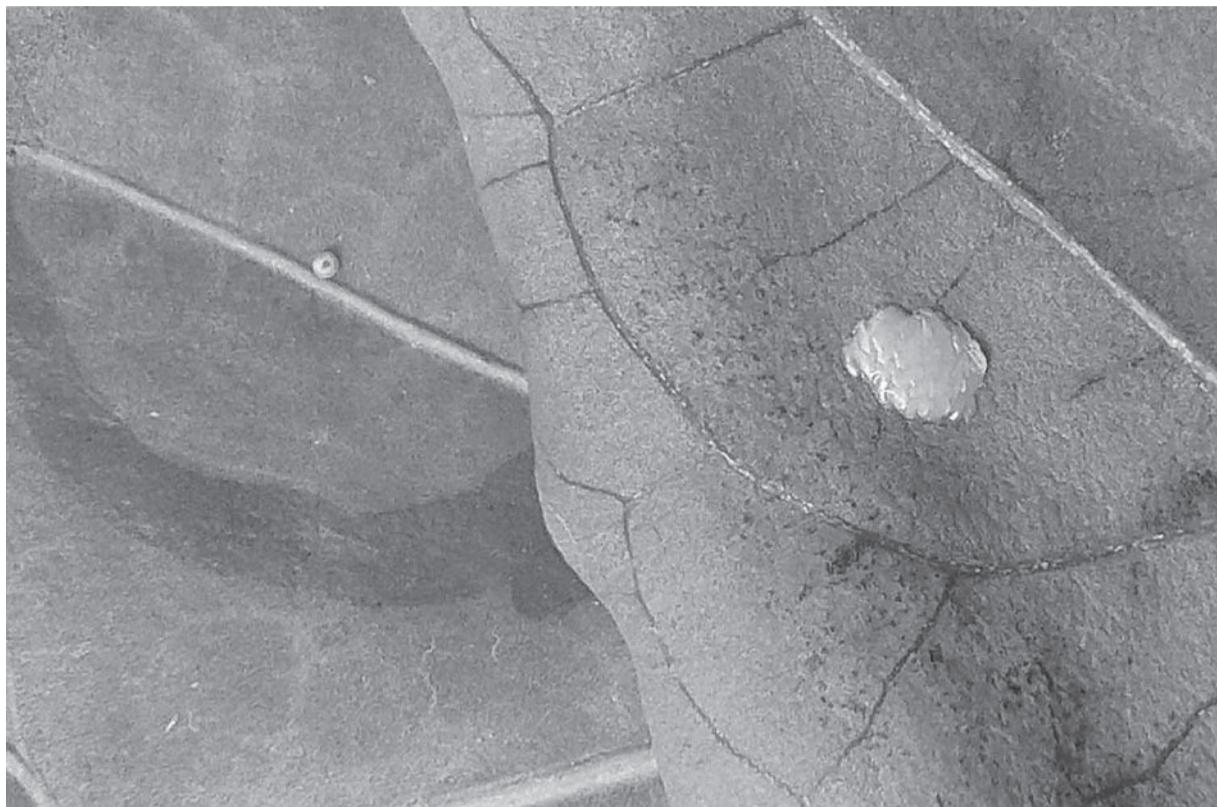
Većina ostalih preparata ima karenca 35 dana, te se zbog vremena berbe njihova primena ne preporučuje naročito na ranijim sortama.

Jaje grožđanog moljca na bobici grožđa

Fenofaza jabuke

Jaje pamukove sovice i kukuruznog plamena

Zaštita paprika

Redovnim vizuelnim pregledom useva paprike (lokalitet Buđanovci, sorta Bobita, faza: razvoj plodova) i dalje se beleži intenzivno polaganje jaja gama i pamukove sovice (Autographa gamma i Helicoverpa armigera) kao i jajnih legala II generacije kukuruznog plamena (Ostrinia nubilalis).

Nakon pregleda 30.07. urađen je insekticidni tretman na ovoj parceli, a pregledom 06.08. zabeležena su jaja na 35% pregledanih biljaka.

Parazitirana jajna legla od parazitne osice Trichogramma sp. uočavaju se na 2% biljaka.

Proizvođačima se preporučuje da pregledaju svoje useve i ukoliko nalaže jaja ovih štetočina (prvenstveno pamukove sovice i kukuruznog plamena), a od poslednjeg tretmana je prošlo od 7 do 10 dana urade insekticidni tretman na početku piljenja larvi.

Insekticidi:

- Coragen 20 SC (a.m.hlorantanoliprol) 0,1-0,15 l/ha
- Avaunt 15-EC (a.m. indokskarb) 0,17-0,25 l/ha
- Affirm 095-SG (a.m. emamektin benzoat) 1,5-2 kg/ha uz dodatak okvašivača

Tretman šećerne repe

Pregledom useva šećerne repe na lokalitetima Veliki Radinci i Čalma RC Sremska Mitrovica, uočava se povećanje broja pega u odnosu na predhodno očitavanje.

Pojava cercosporinih pega uočava se i na najmlađim listovima.

Preporučuje se proizvođačima šećerne repe tretman nekim od sledećih fungicida:

- Amistar extra (a.m.azoksistrobin +ciprokonazol) u količini 0,75 l/ha
- Duett ultra (a.m. epoksikonazol+tiofanat metil) u količini 0,6 l/ha
- Acanto plus (a.m.pikosistrobin +ciprokonazol) u količini 0,8 l/ha
- Mercury (azoksistrobin+ epoksikonazol) 1 l/ha;

Jaje gama sovice

- Zamir 400 EW (a.m. prohloraz + tebukonazol) u količini 1l/ha
- Zamir 400 EW (prohloraz+tebukonazol) 1 l/ha.

Pepeljasti grožđani moljac

Na terenu RC Novi Sad zasadi vinove loze nalaze se u različitim fazama sazrevanja bobica, od faze šarak bobica do faze omekšavanje bobica (83-85 BBCH).

Na feromonskim klopkama postavljenim u zasadima vinove loze na lokalitetima Sremski Karlovci, Čerević i Neštin registruje se let treće generacije pepeljastog grožđanog moljca (Lobesia botrana). U vizuelnim pregledima grozdova uočeno je prisustvo jaja ove štetočine. Na lokalitetu Neštin registruje se najveće brojnosti odraslih jedinki na klopkama i najveći broj jaja na grozdovima.

Proizvođačima se preporučuje pregled grozdova na prisustvo jaja pepeljastog grožđanog moljca. Ukoliko se registruje njihovo prisustvo preporučuje se primena insekticida:

- Laser 240 SC (spinosad) 0,008-0,01% - karenca 14 dana;
- Runner 240 SC (metoksifenozi) 0,03-0,05% - karenca 14 dana;
- Coragen 20 SC (hlorantraniliprol) 0,015-0,018% - karenca 21 dan.

S. P.

INDIJA • BRANKO STOKIĆ - PROIZVOĐAČ CEĐENOG PARADAJZA

Počinje sezona "kuvanog" paradajza

Najisplativije je kupiti gotovu čorbu, prokuvati još malo i imati speman kuvani paradajz, a ovogodišnja cena je ostala ista i iznosi 50 dinara za litar - kaže proizvođač iz Indije

Kako avgust sve više odmiče i bliži se septembar, domaćice počinju da razmišljaju o zimici, pogotovo o kuvanom paradajzu. Da i ove godine ne bi morale da brinu, tu je porodično gazdinstvo Branka Stokića iz Indije, koji je u svojoj kući napravio malu radionicu u kojoj se ovih dana vrše poslednje pripreme za sezonu kuvanog paradajza. Kako kaže i dalje je najisplativije kupiti gotovu čorbu, prokuvati je još malo i imati speman kuvani paradajz, a ovogodišnja cena je ostala ista i iznosi 50 dinara za litar. Zadovoljne mušterije se svakog leta ponovo vraćaju, a kako ističe Bran-

ko, preporuka je i ove godine najbolja reklama za biznis.

- Ovih dana počinju pripreme za posao koji neće biti lak, ali smo po tradiciji već navikli da od druge polovine avgusta kreće sezona i na to smo spremni. Počeli smo sa ceđenjem i kuvanjem paradajza, a sama priprema je trajala nekoliko nedelja, pošto je bilo važno sve doterati i obezbediti najbolje higijenske uslove kako bi bilo u funkciji - počinje priču Branko Stokić i kaže da se ljudi već prijavljuju kako bi obezbedili neophodne količine.

- Ljudi koji vole ovaj naš „pravi“ paradajz, oni dolaze svake godine a

Počeli pripremni radovi

veoma nam je važno da mušterije budu zadovoljne, napominje on i tvrdi da je to najisplativija reklama.

Što se tiče kvaliteta, ovaj proizvođač kaže da je rod sasvim solidan, jer nema bolesti, ali ima malo ozegotina od sunca. Paradajz ima lepu boju, dobar ukus i dobre količine suve materije.

- Kada je reč o ceni, za litar je potrebno izvojiti 50 dinara, a to je cena od prošle i prethodne godine, navodi on i kaže da nema najava da će doći do promene cene kuvanog paradajza.

Branko se u svom gazdinstvu, posred proizvodnje soka od paradajza, bavi i rasadom povrća kao i cveća. Kako ističe, sezona tek kreće, pa ih očekuje naporan period, pogotovo krajem avgusta i početkom septembra.

- Tada imamo najudarniji period, kada se maksimalno trudimo da ispoštujemo sve mušterije. Spavamo koliko moramo, a mahom se ceo dan radi - kaže ovaj proizvođač i ističe da je reč o porodičnom biznisu i da u poslovima učestvuju svi članovi porodice.

Podsećamo, on se petnaest godina bavi ovim poslom a, kako kaže,

Branko Stokić

Počeli smo sa ceđenjem i kuvanjem paradajza, a sama priprema je trajala nekoliko nedelja, pošto je bilo važno sve doterati i obezbediti najbolje higijenske uslove kako bi bilo u funkciji

na kraju sezone će videti kakva je računica:

- Mogu vam reći da smo tokom višegodišnjeg rada uspeli da dobijemo zadovoljne klijente, koji se uvek rado vraćaju po proizvode. Onaj ko dove i vidi na koji način radimo, a reč je pre svega o higijeni i naravno kvalitetu robe, postaje redovna mušterija.

Kada je reč o konkurenциji, Branko kaže da nema bojazni, jer svako radi na svoj način a zdrava konkurenca je dobra jer to donosi i kvalitet proizvodu.

M. Balabanović

Higijenski uslovi veoma bitni

STARA PAZOVA • OLIVER TOT UZ VINOGRAD, NASLEDIO I LJUBAV PREMA GROŽĐU I VINU

Vinovoj lozi pogoduje sunce

Za sada vinogradarstvom se bavi samo iz hobija, ali u doglednoj budućnosti Oliver Tot iz Stare Pazove planira da mu hobi preraste u profesiju. Od roditelja vinograd je nasledio u Slankamenu, ali i ljubav prema vinu i vinovoj lozi. - Ove suše pogoduju samo vinogradima, a vinogradari znaju da ne treba otkrivati grozdove da se ne bi spržili – kaže Tot

Oliver Tot iz Stare Pazove profesionalno bavi se uslugama u železničkom transportu, ali sem toga, ne napušta ni vinograd u Slankamenu koji je nasledio od roditelja i naravno, ljubav prema vinu i vinovoj lozi. U vinogradu u špaliru ima 1.200 čokota vinove loze od kojih je najzastupljenija sorta šardone sa oko 60 odsto, dok 40 odsto vinograđa zauzimaju druge sorte od čega se polovina odnosi na portogizer, koji Totovi planiraju da zaseđe na još jednom jutru, smatrajući je autohtonom sortom za ovo područje.

– Portogizer nije najbolja, ali je naša autohtona sorta i daje kvalitetno vino u nekim godinama kao što je ova. To je sorta koja se najranije bere i to je sorta iz naših krajeva. Austrijanci kažu da je njihova, Mađari, takođe je smatrali svojom, a ima je od Slovačke pa ovde do nas, a ja mislim da je to neka sorta koja je za vreme Austro-Ugarske bila rasprostranjena u svim zemljama u njenom sastavu, tako da je sve te zemlje prihvataju kao svoju. A da vam kažem, i moji stari su se bavili vinogradarstvom i ja sam taj vinograd nasledio od oca, tako da sam samo nastavio tu porodičnu tradiciju – priča Oli-

Učešće na degustaciji vina za gradsku slavu

ver koji se vinogradarstvom bavi već 14 godina, od 2001. godine, ali iz hobija.

Za sada vino proizvodi za sebe, svoje prijatelje i ponešto za prodaju, tek da pokrije troškove ulaganja u vinograd.

– Kad je dobra godina bude i grožđe kvalitetno, a vino, ne mora da znači. Nekad je dobro, nekad nije. Ali radeći u vinogradu, video

sam da vinova loza traži slugu i da čovek mora da svoje vreme prilagodi radu oko vinove loze kako bi je zaštitio od bolesti i štetočina i kako bi dobio dobar rod. Tu nema odlaganja, sve mora da se uradi na vreme, a ove suše, pogoduju samo vinogradu, s tim što vinogradari znaju da još ne treba otkrivati grozdove dok sazrevaju da se ne bi spržili. U grožđu tad

Oliver Tot flašira deo vina

bude više slasti tako da ima velikog uticaja na kvalitet vina, čak i kod sorti koje su davale prosečno, sada može biti vrhunsko vino. Što više sunčanih dana, to će biti bolje vino – priča Oliver.

S obzirom da se vinogradarstvom bavi iz hobija, Oliver ne učestvuje često na vinskim manifestacijama, mada je za gradsku slavu u Staroj Pazovi i njegovo vino bilo na degustaciji koja je bila revijalnog karaktera. Totovi imaju svoj podrum u Slankamenu i pla-

niraju da se jednog dana vinogradarstvom bave i profesionalno. U obradu vinograda pomaže i supruga Dragica, a njihovi dečaci Mihal i Miloš iako još mali, vole da odu u vinograd i tako se, rekoše naši domaćini od malih nogu na decu prenosi ljubav prema vinovoj lozi, ali i tradiciju do koje Staropazovčani, i te kako drže.

– Tamo imamo podrum s velikim delom gde će biti proba vina i mi često odlazimo tamo, skoro svaki drugi dan. Mi smo se potrudili da našu proizvodnju malo modernizujemo jer planiramo, kad zasadimo i to još jedno jutro, da se profesionalno bavimo proizvodnjom grožđa i vina. Za sada je to, ipak samo hobi – kaže naš sagovornik i dodaje da sada višak proizvedenog vina, flaširanog ili u rifuzi, uglavnom prodaje svojim prijateljima i pozanicima.

On je zagovornik mini vinarija i ako se jednog dana bude profesionalno bavio, proizvodije do 20.000 litara vina koje će biti standardnog kvaliteta i koje će moći da proda na domaćem tržištu.

– Vinska kultura se polako vraća među ljudi i domaća vina, ovde na teritoriji Indije i Stare Pazove, sve su bolja i bolja – zaključuje na kraju Oliver Tot.

G. M.

KUKUJEVCI • DRAGANU TRBOJEVIĆU U POŽARU IZGORELA FARMA KRAVA

Treći put moram sve ispočetka

- Bilo je dovoljno samo sat vremena da mi u plamenoj stihiji nestanu 53 krave, kao i ceo objekat površine 600 kvadrata. Dvadeset godina rada mene i moje porodice nestalo je u trenu, kaže Dragan Trbojević iz Kukujevaca, dodajući da je šteta od strane nadležnih procenjena na oko 3,5 miliona dinara

Kada je tog 26. jula Dragan Trbojević iz Kukujevaca kao i svakog dana ušao u štalu oko šest sati ujutro, osetio je dim, za koji je u prvi mah pomislio da ga je vetar naneo sa smetlišta. Međutim, kada je začuo pucketanje ugledao je u delu za silazu plamen visine oko jednog metra. Od tog trenutka bilo je dovoljno samo sat vremena da u plamenoj stihiji nestanu 53 krave, od ukupno 62 grla, kao i dva objekta površine 600 kvadrata, od kojih je ostalo samo zgariste.

Tihim glasom, još uvek vidno potrešen zbog nemilog događaja, Dragan se priseća tog jutra...

- Čim sam ugledao plamen krenuo sam odmah da ga gasim vodom, međutim, nisam uspeo. Kada sam video da se vatra razgoreva, brzo sam otisao do kombajna gde se nalazio aparat za gašenje požara, ali ni to nije pomoglo. Nakon toga sve se odvijalo kao u nekom filmu... Upalio sam traktor i razbio metalnu ogradu u delu gde su se nalazile junice i telad, jer mi je u glavi bilo samo da ih spasem iz vatrene stihije. Međutim, one nisu hteli da izadu napolje jer su već imale dosta opekoština i rana po telu. Odmah su mi u pomoć priskočili komšije i meštani, ali vatra se širila takvom brzinom da kada su stigli vatrogasci više ništa nije moglo da se uradi. Na gašenju je bilo angažovano šest vatrogasnih vozila, i 19 vatrogasaca. Donji deo objekta je bio betonski, a

Dragan Trbojević iz Kukujevaca

Tu je do skra bila farma

Preživelo devet krava

Od nekadašnje farme ostalo je samo zgariste

Pomoć Mesne zajednice

Nakon nesrećnog slučaja koji je zadesio porodicu Trbojević, u pomoć im je među prvima priskočila Mesna zajednica Kukujevc.

Kako kaže predsednik Saveta MZ Miroslav Stojčević, nakon požara ostao je strašan prizor izgorelih krava i objekata sravnjenih do temelja.

- Bilo je stravično gledati i one krave koje su izgorele, ali i one koje su iz požara izašle sa brojnim povredama od opekoština. Na sreću, brzo su došli veterinarni i sanitarni inspektorji koji su učinili sve što je u njihovoj nadležnosti, a uginula stoka je odložena na zakonom propisan način. Nakon toga, mi u Savetu Mesne zajed-

nice seli smo da se dogovorimo kako i na koji način možemo da pomognemo Trbojevićima. Donegli smo odluku da naša pomoć bude u građevinskom materijalu i to u iznosu od 100.000 dinara.

Takođe, u ime Mesne zajednice smo napravili dopis za pomoć svim firmama koje rade u Kukujevcima, kao i Opštinskom veću u Šidu. Znam da utehe za to što se desilo nema, ali opet, važno da je niko od ljudi nije nastradao. A uvek ima načina da neku pomoć, ima hiljadu vrata na koje se može zakucati, a mi ćemo u tome biti uporni – ističe predsednik Saveta MZ Kukujevc Miroslav Stojčević.

Miroslav Stojčević, predsednik Saveta MZ Kukujevc

Porodica Trbojević je godinama unazad živila od prodaje mleka. Dugogodišnji su kooperanti beogradskog „Imleka“ kome su dnevno isporučivali 250 litara. Danas, nakon nesreće, njihovih preostalih devet krava, koje su sa brojnim opekoštinama, ipak, preživele požar, daju samo pet litara mleka dnevno. Od farme je danas ostalo samo zga-

rište, a osim objekata izgorela je i sva hrana, deletina, slama... Sav kapital koji su godinama sticali, neстао je za samo sat vremena.

- Dvadeset godina rada mene i moje porodice nestalo je u trenu. Sada mi ne preostaje ništa drugo nego da krenem iz početka, treći put za svojih 55 godina života. Sredstava nemam, jer sve što smo zaradili ulagali smo u posao. A volje... pa volje mora da bude. Otežavajuća okolnost je ta što je sada takav trenutak kada je situacija u poljoprivredi jako loša, a posebno u mlekarstvu. Ipak, odustajanja nema – kaže Dragan Trbojević iz Kukujevaca, dodajući da je šteta od strane nadležnih procenjena na oko 3,5 miliona dinara.

S. M. – M. M.

Једини у Срему, радио народне музике

Upotreba zeolita u stočarstvu

Tekst: Gordana Aćimac, dipl.ing.
PSS Zrenjanin

Zeoliti su minerali nastali vulkanskim delovanjem. U dodiru sa alkalnim vodama, tokom miliona godina, formirano je zeolitsko kamenje aluminjusko silikatnog sastava [1]. Do danas je poznato oko 200 vrsta prirodnih zeolita. Zeoliti imaju kristalnu, rešetkastu strukturu, kao pčelinje saće u formi tetraedra koji predstavljaju molekularno sito. Kristali zeolita formiraju čitav labyrin kanala i pora različitog profila od čega i zavisi vrsta zeolita [1]. Javljuju se kao vlaknasti, lisnati i kristalni koji su najčistiji i najefikasniji – klinoptioliti, koji se najčešće koriste za ljudsku upotrebu.

Osnovno svojstvo svih zeolita je kapacitet katjonske izmene. Imaju sposobnost da svojom poroznom struktrom privlače, upijaju i razmenjuju katjone i anjone. Na taj način selektivno apsorbuju specifične molekule gasova, vode, vrše zamenu vlastitih katjona za druge katjone na bazi jonske selektivnosti.

U prirodi su zeoliti neaktivni. Nalaze se kao rude koje se potom tehnički obrađuju tako da se aktiviraju. U našoj zemlji nalazišta ovih ruda se nalaze u okolini Stalača, Vranja, Jošaničke banje, Gnjilana, Brusa – naselje Igroš.

Danas postoji nekoliko načina i procesa aktivacije zeolita:

- Termička aktivacija – termičkom obradom se iz kristalne rešetke zeolita ukloni voda, koja zauzima 55% molekulskog prostora zeolita [1]. Potpuno ili delimično dehidriran zeolit je termički aktiviran i može brzo da rehidriira [3]. Ovaj postupak se najčešće primenjuje.

- Hemijska aktivacija-potapanje zeolita u natrijum karbonat, čime se otvaraju putevi do kristalne rešetke zeolita. Ovaj način je dosta spor i ekonomski neisplativ za industrijsko dobijanje, već se jedino ovaj postupak primenjuje u laboratorijskim uslovima.

- Kiselinska aktivacija- potapanjem zeolita u različite rastvore kiselina, različitih koncentracija. Tačko je proces ekonomski neisplativ za industrijsku proizvodnju.

- Mehanička aktivacija – mehaničkom obradom usitnjavanja rude zeolita. Taj proces se odvija u nano uslovima pri čemu se ne menjaju fizička i hemijska matrica zeolita ni-

ti njegov volumen. Tako prerađeni, aktivirani zeolit predstavlja ekološki čist upijač svih vrsta zagađivača, vode, vazduha, zemljista, uključujući i radioaktivna zagađenja [1].

Postupak kojim se vrši poboljšanje kvaliteta zeolita naziva se MODIFIKACIJA [3]. Postoje dve vrste modifikacije.

1. Katjonska modifikacija-Zeolit u katjonskoj modifikaciji sa natrijum karbonatom može značajno poboljšati kapacitet katjonske izmene prema određenom katjonu. Npr. prema amonijaku od 130 na 245 meq/100g (miliekvivalenta na 100 grama).

2. Površinska modifikacija – Ovom modifikacijom površina zrna zeolita se presvlači organskim polarnim vezama čime se mogu promeniti suštinske osobine zeolita, na primer od hidrofilne u hidrofobnu materiju. Površinski modifikovan zeolit (SMZ) nema sposobnost upijanja vode (voda ga ne kvasi), ali ima sposobnost privlačenja anjona (AsO₄-, PO₄-, različiti radikali, kompleksna organska jedinjenja i dr.) umesto katjona. [3].

Sitne čestice zeolita u ćeliju unose hranljive sastojke, a iz nje odnose raspadne proizvode metabolizma.

Korišćenje zeolita u biljnoj poljoprivrednoj proizvodnji

U biljnoj poljoprivrednoj proizvodnji zeoliti se upotrebljavaju

- kao poboljšivači kvaliteta, plodnosti voden i vazdušne propustljivosti zemljista

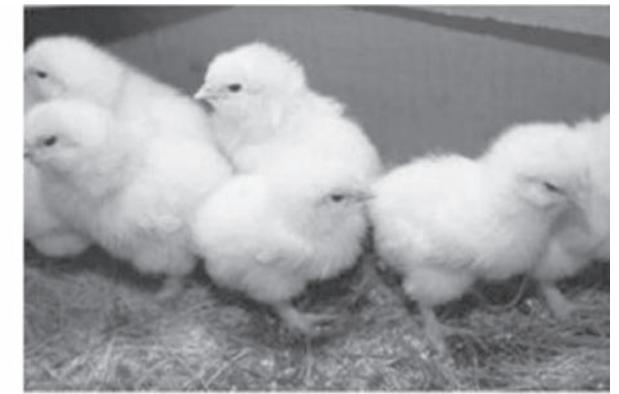
- kao zamena za veštačku nitratnu đubriva

- Za apsorpciju amonijaka i amonjačnih gasova i smanjenje konverzije azota kao uzročnika zagađenja zemljista

- U povrtarstvu se koristi u radsadičkoj proizvodnji gde se daju humusu, kompostu..

- Zeoliti povećavaju sposobnost zadržavanja hranljivih materija u zemljistu, te se poboljšava ishrana biljaka intenzivira se razvoj korenovog sistema, rast plodnosti biljke

- Zeoliti se mogu koristiti u skladištima voća i povrća kao „regulatori“ atmosfere u skladištima i adsorberi suvišne vlage [1].

Suva i čista prostirka kao faktor dobrobiti životinja

Korišćenje zeolita u stočarskoj proizvodnji

U stočarstvu se zeoliti koriste kao dodaci stočnoj hrani, prilikom konzerviranja i čuvanja stočne hrane. Primećeno je da stoka koja konzumira ovu hranu ima bolju konverziju, prirast, zdravlje i dugovečnija je.

Kod živine se poboljšava rastvorljivost fosfata iz žitarica, te se tako poboljšava prirast, dobijaju kvalitetna jaja jače ljske, poboljšava se čvrstina kostiju.

Mlečne krave hranjenje hranom u kojoj su dodati zeoliti daju više mleka, sprečava se pojava oboljenja. Takođe se velika uloga zeolita datog preko stočne hrane ogleda i u apsorpciji štetnih mikotoksina, koji ponekad preko stočne

hrane dospevaju u organizam životinja. Naročito je opasno prisutstvo afatoksinu koji preko zaraženog kukuruza za ishranu krava dospeva i u mleko, te postoji opasnost i po zdravlje ljudi. Zeolit apsorbuje afatoksinu oko 90%, a druge mikotoksine kao što su ohratoksin, trihoteceni, zearalenon, fuminozin absorbuje od 30-50%. [3].

Kada se unesu u organizam životinja, zeoliti u kratkom vremenu (4-6 sati) vezuju za sebe štetne materije i putem izmeta mokraće i znoja izbaceni iz životinskog organizma. Princip jonske razmene omogućava da zeoliti selektivno apsorbuju teške metale (živa, arsen, kadmijum, olovo..), radioaktivne materije, mikotoksine, komponente virusa i ostalih štetnih materija, koje su sve pozitivnog elektronskog napetosti.

Zeoliti imaju i antioksidativno dejstvo, jer neutrališu štetno dejstvo slobodnih radikalima. Slobodni radikali nastaju pri stresu, zagađenju, lošoj ishrani i pri tom oštećuju zdrave ćelije, pa dolazi do nastanka tumora, oštećenja jetre, slabljenja kostiju i raznih teških bolesti.

Zeoliti se koriste i pri spremanju sileza jer sprečavaju razvoj štetnih bakterija, plesni, posebno ako ulazna silomasa nije najboljeg kvaliteta (suviše vlažna). Na svaki sloj silomase se posipa zeolit, pa se dobro ugazi. Osim što će zeoliti upiti suvišnu vlagu, mikotoksine, poslužiti kao konzervansi i očuvati kvalitet sileza. Istovremeno će životinja zajedno sa silazom konzumirati i zeolit koji će joj potpomoći varenje.

U ishrani svinja se dodatak zeolita u krmne smeše, povoljno odražava na koverziju hrane, prirast i zdravstveno stanje, jer je primećeno znatno manje crevnih oboljenja. Primećeno je da se kod svinja uz dodatak zeolita u hrani snižava nivo skatola (organsko jedinjenje neprijatnog, fekalnog mirisa) u masnom tkivu.

Korišćenje zeolita pakovanog u pocinkovane mreže namenjene poboljšanju ambijentalnih uslova u stajama

Zeolit apsorbuje skatol u digestivnom traktu i tako sprečava njegovu apsorbaciju u krvotok. U svinjarstvu se posebno praškasta forma zeolita koristi za zaprašivanje pupka novorođene prasadi, sprečava ranice i infekcije, te tako utiče na brže zarađanje pupka.

U ribnjacima se zeoliti koriste za uklanjanje suvišnog amonijaka iz vode ribnjaka. Na taj način se postiže bolji uslovi gajenja slatkodovnih riba, sprečava se razvoj algi i zooplanktona, što sve dovodi do bolje produktivnosti ribnjaka. Osim u rinfuzu, kad se zeolit ubacuje u vodu ribnjaka svakih 15 dana, postoje i zeoliti u kaveznom pakovanju u pocinkovanim mrežama, pa se apsorbacija štetnih materija vrši dogod se kapacitet katjonske izmene zeolita „ne popuni“.

U stočarskim objektima i stajama se koriste za eliminaciju neugodnih mirisa, suvišnog amonijaka i vlage, koji su posebno štetni kod osetljivih, mlađih kategorija životinja, pa se na taj način poboljšavaju ambijentalni uslovi u objektima i stajama i sprečava razvoj respiratornih bolesti. Kamena zeolita se najčešće pakaju u mrežne džakove i postavljaju na mestima iznad boksova sa krmačom i leglom, u čoškovima, i svim onim mestima koji predstavljaju „mrteve uglove“ u kojima se teško mogu postići odgovarajući ambijentalni uslovi.

Praškasta forma zeolita se razbacuje po podovima i prostirci, te se na taj način postiže suva ležišta, otklanjuju se štetni neprijatni mirisi gasova. Tako se sprečava razvoj bakterija, kao što su Coli bakterija, salmonela, kokcidioza, spore raznih gljivica. Održavanjem čistih i suvih ležišta narušava životne uslove larvi muva, a pritom ne deluje razorno na pod i inventar u objektu, niti se za njih lepi. [4]. Istovremeno se

ova forma zeolita koristi i kao poboljšivač kvaliteta stajnjaka, jer vezuju za sebe tečni deo đubriva, hranljive elemente i sprečavaju njihovo raspadanje. Korišćenje zeolita za dezinfekciju prostirke je naročito važno kod životinja koje se gaje na podu: tovni pilići i čurići, matična jata kokoši, tovne svinje, mlečne krave i tovna junad. Osim što se poboljšavaju higijenski uslovi u stajama, sprečava se nastanak različitih oboljenja nogu, zglobova i vimenja. Sve to dovodi da životinje budu produktivnije i zdravije.

Zaključak

Upotreba zeolita u stočarstvu je višestruko opravdana, posebno u preventivne svrhe. Zeoliti nisu lekovi, već minerali koji potpomažu boljem varenju, iskorističavanjem hrane uz povećanje produktivnosti i otpornosti životinja. Valja istaći da upotrebom zeolita kao dodatka stočnoj hrani dobijamo visoko-kvalitetne i bezbedne proizvode (meso, mleko, jaja), jer zeoliti ne ostavljaju rezidue. Zeolite namenjene ishrani životinja treba korištiti u dozama i koncentracijama prema naznakama proizvođača. Treba biti obazriv posebno pri istovremenoj upotreti nekih lekova koji se uzimaju per os, jer se mehanizmi delovanja zeolita još nisu proučili. Savetujete se da se u tim slučajevima zeoliti uzimaju u različito vreme u odnosu na lek.

Literatura: [1] www.agroportal.hr; [2] www.sr.wikipedia.org; [3] www.i-zeolit.rs; [4] Svinjarstvo ishrana i zdravlje životinja prema Sano konceptu; [5] www.zeolit-serbia.com/primena.htm-dr. Smiljana Raičević-Uticaj zeolita klinoptiolita dodatog hrana na količinu skatola u masnom tkivu svinja

Korišćenje zeolita pakovanog u pocinkovane mreže u ribnjacima

TRENDJOVI U VINOGRADARSTVU I VINARSTVU SRBIJE 2015.

Troškovi proizvodnje i konkurentnost

Najveći stručni izazov bio je u kompletiranju vinogradarskog katastra što je završeno 2010. godine, zatim u uvođenju registra proizvođača vina, posebno u delu koji se odnosi na zaštitu geografskog porekla vina (donošenje zaštitnog znaka), i kompletiranju kontrole kvalitetnog sertifikovanog sadnog materijala, podloga i klonova vino-ve loze, kao i kontroli kvaliteta vina

Piše: Branislav Gulan,
član Odbora za selo SANU

Proizvođači i prerađivači grožđa suočeni su sa snažnim pritiskom koji se ispoljava u disparitetu cena inputa (u vinogradarskoj proizvodnji i preradi) i cena finalne proizvodnje (grožđa i vina). Konkurentnost vinogradarsko-vinarske proizvodnje u Srbiji može se popraviti podizanjem nivoa produktivnosti u proizvodnji uvođenjem savremene mehanizacije u proizvodne procese, osavremenjavanjem tehnologije u preradi grožđa i proizvodnji vina, poboljšanjem sortimenta grožđa i kvaliteta vina, odnosno smanjenjem jediničnih proizvodnih troškova.

Obim izvoza varira svake godine

Manje od proseka

Prema proceni (RZS) proizvodnja grožđa u 2014. godini bila je manja za 61,8 odsto od one u 2013. godini. To je i manje u odnosu na desetogodišnji prosek za 64,2 odsto, pa se očekuje i srazmerno smanjenje proizvodnje vina. Na kraju 2014. godine grožđe u Srbiji je obrano sa 22.150 hektolitara vina.

Prinos po hektaru je bio 5.530 kilograma. Ukupna proizvodnja grožđa bila je 122.483 tone. To je najmanje u poslednjoj deceniji.

Inače, proteklih godina prosečan rod grožđa bio je oko 350.000 tona godišnje, a od njegove prerađe proizvede se 1,5 miliona hektolitara vina.

Rezultati popisa

Problem prezaposlenosti i visokih troškova radne snage, posebno u prerađivačkim kapacitetima rešavaju se u procesu privatizacije, restrukturiranjem svakog pogona posebno.

Duga tradicija u proizvodnji grožđa i vina u Srbiji, posebno kvalitetnih vina, predstavlja poseban izazov za proizvođače, prerađivače i kreatore ekonomске politike koji u narednom periodu imaju jedinstvenu obavezu da zajedničkim merama ekonomске politike unaprede efikasnost i povećaju konkurenčnost na domaćem i svetskom tržištu.

Potrošnja vina

Statistika porodičnog domaćinstva, Republičkog zavoda za statistiku Srbije, procenjuje godišnju potrošnju vina između 3,3 i četiri litra po stanovniku, što predstavlja nerealnu godišnju potrošnju. Podaci su dobijeni iz ankete 2,5 miliona domaćinstava sa prosečnim brojem članova domaćinstva od 3,15 (ukupno je evidentirano 7,5 miliona stanovnika bez Kosova i Metohije). Istovremeno, FAO procenjuje godišnju potrošnju vina u Srbiji između 8,8 i 11 litara po stanovniku.

Prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, Republika Srbija ima devet definisanih vinogradarskih rejona i 66 definisanih vingorja čiji se nazivi mogu koristiti za označavanje vina sa geografskim poreklom.

Rukovodilac Grupe za vinogradarstvo i vinarstvo u Ministarstvu poljoprivrede **Darko Jakšić** rekao

je da je Srbija na planu zakonske regulative vezane za oblast vinogradarstva u poslednje tri godine uradila dosta, ali da predstoji mnogo posla u usklađivanju domaćeg zakonodavstva sa regulativama EU. Po Jakšićevim rečima, značajan deo trogodišnjeg rada bio je posvećen mapiranju vinskih regiona u Srbiji što, pre svega, koristi proizvođačima vina jer će, kako je pojasnio, tačno znati kakav kvalitet vina mogu očekivati u kom regionu. "Cela Srbija je podjeljena na tri vinogradarske regije, a uveden je i sistem markica koji će značajno doprineti povećanju poverenja proizvođača vina u sistem", navodi Jakšić. Markice su uvedene kako bi se označio kvalitet vina i to po vrlo strogim pravilima, kaže on. Jakšić ističe da zelena markica označava regionalni kvalitet vina i dobija se za osvojenih

više od 59 indeksnih poena, crvena markica označava kvalitetna vina i za nju je neophodno da vino bude ocenjeno sa više od 79 indeksnih poena, dok se vrhunska vina obeležavaju ljubičastom markicom i moraju imati više od 89 indeksnih poena što je zaista oštar kriterijum. Upravo zbog toga, dodao je on, u Srbiji ima svega petnaestak vrhunskih vrsta vina. Ono što je neophodno uraditi da bi se naša regulativa u vinarstvu izjednačila sa evropskom jeste promena u kategorizaciji i enološkim postupcima, a vrlo je bitna i odrednica geografskog porekla, ukazuje Jakšić. "Jedna od osnovnih uslova koje nalaže EU je određivanje vinogradarskih površina i mi smo uspeli da to odredimo, tako da u Srbiji ima ukupno 25.000 hektara pod vinogradima", kaže Jakšić.

Spoljna trgovina

U spoljnotrgovinskoj razmeni Srbije u periodu između 2007. i 2011. godine, vino ostvaruje konstantno deficit koji varira između 84.600 i 208.000 hektolitara, odnosno, 8,4 do 28 miliona dolara. Deficit je posledica nedovoljne proizvodnje vina (posebno crvenih visokokvalitetnih tipova vina), ne-povoljne proizvodne strukture i raščišćenog trenda u potrošnji vina na domaćem tržištu.

Obim i vrednost izvoza vina iz Srbije varira značajno, posmatrano po godinama, i zavisi od prinos-a i kvaliteta grožđa. Poslednjih godina visina prinos-a i kvalitet grožđa ne omogućavaju, dugoročno posmatrano, u kontinuitetu stabilne izvozne isporuke. Posmatrano u periodu 2007-2011. godine, izvoz vina iz Srbije je varirao od 92.000-154.300 hektolitara, odnosno, u rasponu od 25,7-41,2 miliona dolara. Glavno izvozno tržište vina je BiH, sa učešćem od 65 odsto u obimu realizovanog izvoza i na ovom tržištu u izvoznim isporukama dominiraju stona vina. Nemačka (sa učešćem od 12 odsto) i Austrija (sa učešćem od 11 odsto) su na drugom, odnosno, trećem mestu po obimu ostvarenog izvoza i u izvoznim isporukama na ovim tržištima su sadržana kvalitetna vina i visoko kvalitetna.

U periodu 2007-2011. godine, realizovane količine i vrednosti uvoza vina značajno variraju, po godinama, između 220.000 i 305.900 hektolitara, odnosno, 25,7 i 41,2 miliona dolara. Najobimnije količine stonih tipova vina uvoze se iz Makedonije (oko 80 odsto uvoza). Ostali, veći snabdevači srpskog tržišta, posebno visoko kvalitetnim tipovima vina, su Italija (sa učešćem od 4,4 odsto) i Francuska (sa učešćem od 3,9 odsto).

Mere ekonomске politike

Ekonomska politika Srbije u vinogradarstvu, prerađi grožđa i proizvodnji vina koncipirana je sa ciljem modernizacije i poboljšanja efikasnosti i ona se realizuje preko sledećih aktivnosti:

- Pregovorima o pristupu Srbije međunarodnim integracionim procesima (pristup STO i EU, kao regionalnim sporazumima o slobodnoj trgovini, posebno sa zemljama zapadnog Balkana, CEFTA);

- Harmonizaciji svih propisa koji se odnose na vinogradarsko-vinarsku delatnost i ispunjenju svih uslova u cilju korišćenja raspolaživih resursa, koje EU omogućava u vidu predpristupnih fondova, svim zemljama kandidatima za članstvo;

- Završetku procesa privatizacije u poljoprivredi i prehrambenoj

industriji, posebno državnih poljoprivrednih preduzeća koja raspolažu značajnim kapacitetima u proizvodnji grožđa i industrijskoj preradi grožđa u vino, kao i ostalih proizvoda na bazi vina;

- Harmonizaciji propisa sa propisima EU, posebno, koji se odnose na organizaciju i funkcionisanje jedinstvenog tržišta Zajednice (Common Market Organisation);

- Podsticajem procesa udržavanja malih proizvođača grožđa i vina (posebno zadružnog organizovanja) i njihovog interesnog pozivanja sa krupnim proizvođačima i prerađivačima grožđa, vina i ostalih proizvoda na bazi vina;

Najveći stručni izazov bio je u kompletiranju vinogradarskog katastra što je završeno 2010. godine, zatim u uvođenju registra proizvođača vina, posebno u delu koji se odnosi na zaštitu geografskog porekla vina (donošenje zaštitnog znaka), i kompletiranju kontrole kvalitetnog sertifikovanog sadnog materijala, podloga i klonova vino-ve loze, kao i kontroli kvaliteta vina

Srbija je donela i Zakon o sadnom materijalu (2005.), Zakona o vinu i ostalim proizvodima koji se prave od grožđa i vina, a oba zakona su harmonizovana sa odgovarajućim propisima EU.

Ministarstvo za poljoprivredu Srbije iz agrarnog finansijski podržava aktivnosti na podizanju vino-grada u Srbiji kroz:

- Regresiranje troškova kod podizanja novih zasada vinove loze, kao i ostalih troškova u podzanju vinograda;

- Subvencije izvoza grožđa i vina proizvedenih u Srbiji;

- Uvođenje i sertifikaciju HACCP sistema za preduzeća iz prehrambene industrije među kojima su i proizvođači vina i ostalih proizvoda koji se prave od grožđa i vina, i

- Promociju izvoza i sajamske aktivnosti (u zemlji i inostranstvu) proizvođača grožđa, vina i ostalih proizvoda koji se prave od grožđa i vina.

Bilans spoljnotrgovinske razmene Srbije, vinom, u periodu 2005-2009. godine

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Količina u hl	Vrednost u mil. USD	Količina u hl	Vrednost u mil. USD	Količina u hl	Vrednost u mil. USD	Količina u hl	Vrednost u mil. USD	Količina u hl	Vrednost u mil. USD
Izvoz	97932	12,0	92013	13,2	112460	14,2	111429	13,0	154339	17,3
Uvoz	305942	38,3	244705	41,2	252362	39,0	196092	29,3	220060	25,7
Saldo	-208010	-26,3	-152692	-28,0	-139902	-24,8	-84663	-16,3	65721	8,4

Tabela 1, Izvor: RZS

Mere za smanjenje kontaminacije zrna kukuruza mikotoksinima

Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine RS formiralo je Komisiju za ocenu stanja useva kukuruza i praćenje sadržaja mikotoksina u kukuruzu. Komisija za ocenu stanja useva kukuruza i praćenje sadržaja mikotoksina u kukuruzu roda 2015. godine je predložila set preventivnih mera kojih se moraju pridržavati proizvođači i skladištar kukuruza u cilju sprečavanja pojave aflatoksina i drugih mikotoksina u kukuruzu roda 2015. godine.

Navedene preporuke su prosleđene svim Poljoprivrednim stručnim i savezodavnim službama (PSSS) i nadležnim inspekcijskim službama, radi informisanja proizvođača i skladištar kukuruza o merama koje moraju preduzeti kako bi obezbedili ispravnost svojih proizvoda u lancu bezbednosti hrane.

Preventivne mere

Gajenje tolerantnih hibrida prema patogenom gljivama i insektima je jedna od osnovnih mera u suzbijanju truleži klipa. Iako hibridi mogu varirati u osetljivosti, ne postoji potpuno otporan genotip na trulež klipa. Hibridi sa tačnom komušinom i komušinom koja ne štiti klip u potpunosti su više osetljivi na ružičastu trulež.

Hibride koji su osetljivi na trulež klipa ne treba gajiti u oblastima kojima duži niz godina postoji ovaj problem ili problemi sa mikotoksinsima. Gajenje ranostasnih hibrida je najbolja preventivna mera, jer oni ranije sazrevaju i omogućavaju raniju berbu, pre nastupanja ključnih perioda kada je mogućnost infekcije velika.

Agrotehničke mere uključuju sve mera koje se preduzimaju u cilju suzbijanja većine biljnih bolesti: obrada i dubrenje zemljišta, plodored, vreme setve, navodnjavanje i suzbijanje korova i insekata i dr. Većina toksgenih gljiva prezimljava u biljnim ostacima, pa je uništavanje proslododišnjeg inkoluma putem plodoreda i obrade zemljišta još jedna od mogućnosti u smanjenju proizvodnje mikotoksinsa.

Saopštenje i preporuke Prognozno izveštajne službe Republike Srbije

Proizvodnja kukuruza odvija se pod specifičnim agroekološkim uslovima za svaki region. Neobično visoke temperature, periodi sa dugim sušama kao i visoke količine padavina u kratkom vremenskom periodu, karakteristike su klimatskih uslova poslednjih nekoliko godina.

U okviru sistema prognoze registruju se uslovi sredine na više od 100 lokacija na području Republike Srbije. U toku 2015. godine registrovane temperature tokom dana i noći po svojoj visini pripadaju tropskim danima i tropskim noćima.

Pored uticaja klimatskih faktora na samu proizvodnju kukuruza, značajan je i njihov uticaj na razvoj štetnih organizama. Tokom svakodnevног praćenja pojave i razvoja štetnih organizama u poslednjih par godina registrovano je značajno povećanje brojnosti kukuruznog plamena kao i povećano prisustvo spora fakultativnih vrsta gljiva u vazduhu.

Kukuruzni plamenac (*Ostrinia nubilalis*) je najznačajnija štetočina kukuruza.

Uporedni pregled uslova tokom 2012. i 2015. godine do kraja jula, dat je u tabeli:

	2012	2015
Lokacija	Broj tropskih dana Broj tropskih noći	Broj tropskih dana Broj tropskih noći
Sombor	88 6	25 0
Senta	78 7	27 2
Vrbas	66 1	21 0
Kikinda	80 4	24 1
Vršac	76 6	32 0
Ruma	91 1	22 0

Kukuruz treba brati kada je vлага zrna ≤ 24 procenta

ruza, koja je prisutna u svim regionima gde se kukuruz proizvodi. Štetočina je većeg broja biljnih vrsta, ali u našim uslovima najznačajnije štete su u proizvodnji kukuruza i paprike. U okviru sistema prognoze i izveštavanja zadnjih godina, usled ekstremno visokih temperaturi, registruje se stalna progresija ovog štetnog organizma, koji je u našim uslovima uobičajeno razvijao dve generacije godišnje, a zadnjih godina razvija i treću generaciju.

Prezimljava u stadijumu odrasle larve u ostacima kukuruza, odakle u proleće larva prelazi u lutku iz koje izleću odrasli primerci prve generacije kukuruznog plamena. Ubrzo nakon izletanja oplođene ženke polažu jaja u grupama (jajna legla) najčešće na načinu listova biljaka kukuruza, paprike ili nekih vrsta korova. Ispiljene larve oštećuju listove, stablo, metlicu i klip kukuruza. Larve buše kanale pri čemu oštećuju sprovodne sudove, zbog čega na mestu ubušivanja često dolazi do lomljenja stabla i metlice.

Praveći oštećenja na biljkama kukuruza kukuruzni plamenac doprinosi i indirektnim štetama jer ova oštećenja obezbeđuju uslove za infekciju toksgenim vrstama gljiva.

Mikotoksi predstavljaju sekundarne metabolite gljiva čija se stabilnost ne remeti tehnološkim procesima, te ostaju trajno u biljci i njenim proizvodima. Gljive koje pripadaju vrstama roda *Aspergillus* sposobne su da sintetišu aflatoksine, dok vrste roda *Fusarium* sintetišu veliki broj fuzariotoksina, među kojima su DON, fumonizini i dr.

Mere zaštite

Trenutno se na skoro svim regionima praćenja kukuruznog plamena beleži maksimalni let druge generacije kukuruznog plamena. Piljenje larvi je u toku. Neophodno je pregledati parcele pod kukuzom i ukoliko se utvrdi 10% biljaka sa položenim jajnim leglijama sprovesti mere zaštite.

Kontrolu intenziteta pojave truleži klipa u polju treba obavljati na svakih nedelja dana, uklanjanjem komušine i ocenjivanjem klipova sa 100 biljaka (u prilogu – Način pregleda useva). Ukoliko postoji više od 10% klipova sa in-

tenzivnim simptomima truleži (plesni) to polje treba što pre obrati i osušiti zrno na manje od 14% vlage.

Mere zaštite od kukuruznog plamena tokom vegetacije –

Najefikasnije mere zaštite su hemijske mere, odnosno primena insekticida za registrovanih za primenu u kukuruzu i paprici. Insekticid treba primeniti najkasnije 7-10 dana od dana kada je utvrđen maksimalan let insekata. Najefikasniji su insekticidi koji imaju i ovicidno i larvicidno dejstvo (deluju na jaja i larve insekata).

Na mnogim parcelama useva kukuruza (merkantilnog, semenskog, šećerca) registrovano je prisustvo parazitne osice *Trichogramma spp.* koja je sposobna da uništi i do 80% jajnih legala kukuruznog plamena. Na parcelama gde se registruje ova parazitna osica ne primenjivati preparate na bazi piretroida.

Molimo proizvođače da redovno pratite preporuke PIS dostupne na web portalu: www.pisrsbija.com.

Mere zaštite u berbi – Na vreme obezbediti kapacitete za sušenje, da bi se izbeglo bilo kakvo zadržavanje zrna u skladištima. Kukuruz treba brati kada je vлага zrna ≤ 24 procenta. U najvećem broju slučajeva ranija setva znači i manju koncentraciju mikotoksina. Ne treba ostavljati klip da se suši na njivi zbog pucanja zrna, jer su takva oštećenja mesta infekcije patogenim gljivama.

Priprema skladišta pre prijema kukuruza u klipu/zrnu

1. Izvršiti sanaciju gradevinskih nedostataka skladišta (koševa, podnih skladišta i silosa), zatvaranje svih pukotina i otvora radi sprečavanja pojave i razvoja štetočina, zatim provjeriti stanje higijene i ispravnosti delova predviđenih za prijem kukuruza u klipu/zrnu, odnosno prijemnih koševa, transporter, sušara, aspiracionih sistema, i čelija, kao i prostorija za analizu i čuvanje uzorka.

2. Proveriti ispravnost uređaja za merenje temperature (Pravilnik o metrološkim uslovima za silotermometre ("Sl. List SRJ", br. 80/94, 28/96 I 12/98) i proveravanje zrnene mase kukuruza, putem aktivne ili kontrolisane ventilacije.

3. Proveriti ispravnost uređaja za primenu fumiganata i kontaktnih insekticida radi uspešnog suzbijanja skladišnih insekata i sprečavanja nastanka novih oštećenja zrna kukuruza pogodnih za razvoj štetnih mikroorganizama.

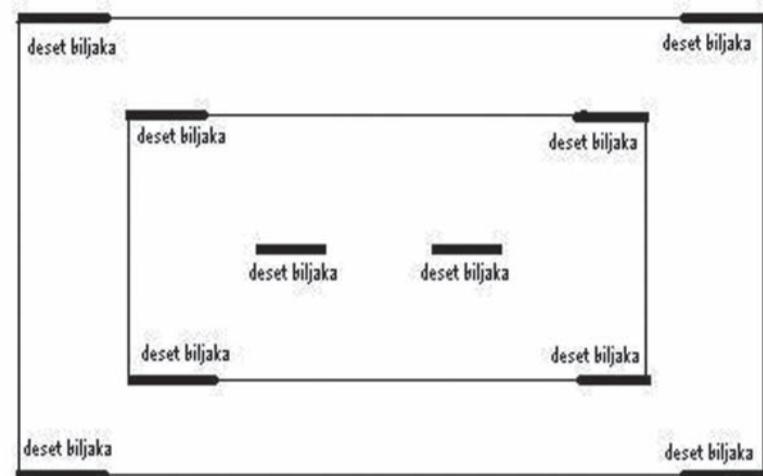
4. Nakon detaljnog čišćenja svih mesta, mrтvih uglova i udubljenja u koja zrna mogu da dospeju i ostanu do novog čišćenja, izvršiti dezinfekciju, dezinfekciju i deratizaciju

Pri prijemu kukuruza u klipu/zrnu

Posle berbe potrebno je u što kraćem roku smanjiti sadržaj vlage u zrnu da bi se zaustavio razvoj gljiva,

Način pregleda useva

Pregledati na 10 mesta po 10 biljaka u nizu - otvoriti komušinu i pregledati klipove, po datom šematskom prikazu:

Pregled izvršiti na prisustvo plesni (*Aspergillus spp.* - micelija žuto-maslinasto - zelene boje i *Fusarium spp.* - micelija belo-ružičaste boje)

njihova fiziološka aktivnost i produkcija mikotoksina. Sušenje zrna do 14% vlage treba obaviti u roku od 24-48 časova posle berbe. Posle sušenja treba izbegavati skladištenje toplog zrna u hladna skladišta, jer će se pojaviti kondenzacija. Iz navedenih razloga, potrebno je ohladiti zrno do 2-5 °C posle sušenja, a pre skladištenja.

S obzirom da u našoj zemlji od ukupne poljoprivredne proizvodnje najveći deo pripada manjim proizvođačima, mogućnosti veštackog sušenja kukuruza su male. Stoga se kukuruz uglavnom suši prirodnim putem i čuva u koševima ili različitim prilagođenim skladištima. U takvom uslovima zrno, koje ne bi smelo da sadrži više od 24% vlage, treba pažljivo pregledati i odbaciti sve klipove sa promenjenom bojom (crvena, ružičasta, ljubičasta, bela), ispušalim ili iskljalim zrnima (viviparija), mehanički oštećenim klipovima, kao i delove kočanke i nečistoće. Ovakav način sušenja je bezbedan samo ako je atmosferska vlaga 55% do 75%, a temperatura 4° do 15°C.

Pri čuvanju kukuruza važno je:

1. Utvrditi pokazatelje kvaliteta zrna.

2. Pripremiti zrnastu robu za skladištenje, tj. izvršiti njeno čišćenje, sušenje i razvrstavanje.

3. U skladu sa Zakonom o bezbednosti hrane (Sl. glasnik RS br. 41/99), Pravilnikom o kvalitetu žita, mlinskih i pekarskih proizvoda, testenina i brzo smrznutog testa, ("Sl. List SRJ", br. 52/95 i "Sl. SCG", br. 56/2003), Pravilnikom o kvalitetu hrane za životinje (Sl. Glasnik RS 4/2010) i Pravilnikom o maksimalno dozvoljenim količinama ostataka sredstava za zaštitu bilja u hrani i hrani za životinje (Sl. glasnik RS 25/2010), organizovati prijem kukuruza u skladišta.

4. Pripremiti prijemna mesta, a ako ih ima više razvrstati kukuruz prema sadržaju vode u zrнима (određuje se brzim meračima).

5. Obavezno prečistiti zrna pre stavljanja u silo čelije.

6. Obavezno odvojiti proslododišnji rod od ovogodišnjeg.

7. Ukoliko zrna kukuruza imaju sadržaj vode iznad 15% obavezno ih osušiti;

Tokom skladištenja kukuruza u klipu/zrnu

1. Uvesti i poštovati sistem kontrole HACCP.

2. Tokom skladištenja kukuruz održavati na nivou od 14% sadržaja vode u zrnu, a vizuelno plesni klip/zrnu obavezno odbaciti.

3. Nakon sušenja je poželjno kukuruz ohladiti na 4°C i stalno kontrolisati vlažnost i temperaturu, uz povremeno

provetranje/eleviranje.

4. Dnevno meriti temperaturu u silo čelijama, a sadržaj vode i plesni meriti na dve nedelje.

5. Prisustvo skladišnih štetočina (insekata) do zime i tokom proleća utvrđivati na 10-15 dana, a tokom zime na 20-30 dana.

6. Zbog sprečavanja razvoja plesni, u skladištima gde ne postoje sušare, zrnenu masu namenjenu ishrani stoke je preporučljivo konzervisati sredstvima na bazi propionata i organskih kiselina.

7. Kod dužeg skladištenja kukuruza uzorkovanje radi redovne kontrole prisustva plesni i mikotoksina raditi po EU Direktivi EC/401/2006

Uzorkovanje kukuruza

Zbog neravnomerne raspodele mikotoksina u uskladištenom kukuruzu i obezbeđivanja reprezentativnosti uzorka, prilikom uzorkovanja za analizu na sadržaj mikotoksina, neophodno je pridržavati se preporuka propisanih Evropskom regulativom (EC/401/2006)*.

Regulativom EC/401/2006 propisana su dva načina sakupljanja uzorka za analizu na sadržaj mikotoksina u zavisnosti da li je početni materijal (lot) iz kojeg se uzorka veći od 50 t ili manji. Prema propisanoj metodologiji, veličina zbirnog uzorka koji je potrebno uzeti, zavisi od ukupne količine početnog materijala iz kojeg se uzima uzorak.

Ako sublot može fizički da se odvoji, svaki lot treba podeliti na sublotove. S obzirom da težina lota nije uvek jednaka ukupnoj težini sublotova, težina sublotova može preći navedenu težinu za najviše 20%. U slučaju da lot nije moguće fizički razdvojiti na sublotove, iz lota je potrebno uzeti minimum 100 pojedinačnih uzoraka. Svaki sublot je potrebno posebno uzorkovati. Broj potrebnih pojedinačnih uzoraka je 100, a težina zbirnog uzorka iznosi 10 kg. Ukoliko iz nekog razloga (oblika ambalaže, tipa prevoznog sredstva i skladišta) nije moguće izvršiti uzorkovanje prema opisanoj proceduri, može se primeniti drugačiji metod uzorkovanja, ali uzorak treba da bude reprezentativan, a postupak detaljno opisan i dokumentovan. Ukoliko je ukupna količina kukuruza iz kojih se uzima uzorak za analizu manja od 50 t broj pojedinačnih uzoraka se kreće od 10 do 100.

Broj pojedinačnih uzoraka zavisi od težine lota, a ukupna količina zbirnog uzorka se kreće od 1 do 10 kg. Za veoma male količine ($\leq 0,5$ tona), uzima se manji broj pojedinačnih uzoraka, tako da ukupna količina zbirnog uzorka ne sme biti manja od 1kg. U slučaju da se uzorkovanje vrši prilikom prijema ili isporuke kukuruza u velikim skladištima i

Preventiva – osnova zdravlja

(Prenosimo izvode iz knjige "Lekovitim biljem protiv karcinoma", autor Momčilo Moci Srećković, Slobomir 2015.)

Osnova za unapređenje zdravlja je, svakako, preventivna zaštita. Ona bi se mogla uspešno podeliti na primarnu i sekundarnu.

Primarna preventivna zdravstvena zaštita obuhvata zdravstveno prosvećivanje i zdravstveno savetovanje. Pod ovim se podrazumeva i borba protiv upotrebe duvana i alkohola. Dok je uzajamna veza između pušenja i preterane upotrebe alkohola i nastanka raka naučno dokazana, u epidemiološkim studijama nedostaju dobro obrazloženi dokazi o uticaju ishrane na nastanak zločudnih tumora.

Sekundarna preventivna zdravstvena zaštita podrazumeva rano otkrivanje bolesti, znači u ono vremekada pacijent subjektivno nema teškoća (simptoma). Cilj sekundarne preventive je u tome da se ranim otkrivanjem oboljenja preduzme le-

čenje koje u većini slučajeva daje dobre rezultate.

U ovoj oblasti je, za razliku od primarne preventive, potrebno pojačano angažovanje lekara. Program ranog otkrivanja raka je jedna od najboljih metoda u borbi protiv ove opake bolesti. On ima svoju vrednost samo ako ga stanovništvo prihvati u dovoljnoj meri. Mnoga istraživanja su pokazala da lekari koji se bave ovim problemom imaju veliki uticaj na svoje pacijente da se podvrgnu pregledima za rano otkrivanje raka.

Strahom da će dobiti rak, ljudi zapravo prave štetu sami sebi. Oni zapravo „stavlju glavu u pesak“ i plaše se bolesti.

Danas su poznati mnogi faktori koji mogu da prouzrokuju rak. Onaj koji je izložen visokom riziku može da učini mnogo sebi, da spreči sam nastanak oboljenja. Ali, najpre bi

trebalo da sazna da li pripada rizičnoj grupi.

Nije još sasvim jasno da li je sklonost ka oboljevanju nasledna, ali jednim od faktora rizika smatra se i naslede. Postoje porodice u kojima se neka vrsta raka javlja mnogo češće nego u drugim porodicama. Sigurno znate da li je u vašoj porodici bilo više slučajeva obolelih od raka. Ako je tako, ne bi bilo na odmet pogledati tatu tabelu.

Međutim, najčešće su neke od opasnosti u okolini koja vas okružuje, a koje se često ne mogu izbeći: štetne materije u vazduhu, u hrani ili na radnom mestu.

Druga je priča sa uzročnicima malignih oboljenja na koje možete sami da utičete. Ako se osvrnete na najčešće uzročnike oboljenja pojedinih organa od raka, jasno se vidi da veliku ulogu imaju pušenje, alkohol i nepravilna ishrana. Naročito, velike

količine masti u jelima škode zdravlju. Prekomerno unošenje zasićenih masnih kiselina (sadrže ih, na primer, kobasice, meso sa roštilja, šunka) nije neposredni uzrok za nastanak raka, ali to može postati „u saradnji“ sa ostalim faktorima rizika. Ako već imate, neki od faktora rizika (porodična predispicija, ugroženost na radnom mestu), onda bi trebalo da saznote koje ostale štetne uticaje možete izbeći.

Praktično to izgleda ovako: onaj ko je na radnom mestu izložen dejstvu supstanci koje mogu da izazovu rak: ne bi smeо da puši. Pušenjem se povećava rizik za nastanak raka pluća.

Ako u vašoj porodici više ženskih članova imalo rak dojke, trebalo bi da održavate normalnu telesnu težinu, i da ne pijete suviše alkohola. Znatno povećana telesna težina i prekomerno konzumiranje alkohola su dodatni

faktori rizika za nastanak raka dojke, a na sve ove faktore može se uticati.

Pravilnom ishranom možete takođe preduprediti nastanak nekih oblika raka. Kvalitetni obroci sa malo mesa i mnogo povrća i voća povećavaju odbrambene snage. Betakarotin (provitamin A) i vitamin C po američkim studijama mogu da utiču na smanjenje broja obolelih od raka. Betakarotin se najviše nalazi u crvenom i zelenom povrću (naprimer u šargarepi, brokoliju) a vitamin C u paprici i u kupusu.

Cak i kada ste se sami potrudili da otklonite moguće rizike za nastanak malignih oboljenja treba redovno da idete na preventivne preglede za rano otkrivanje raka (žene iznad 18, a muškarci iznad 45. godina života). Jer, ne zaboravite da je rano otkriveni rak danas često izlečiv (kod nekih oblika raka i do 90.odsto).

Stari recepti Škembići u saftu

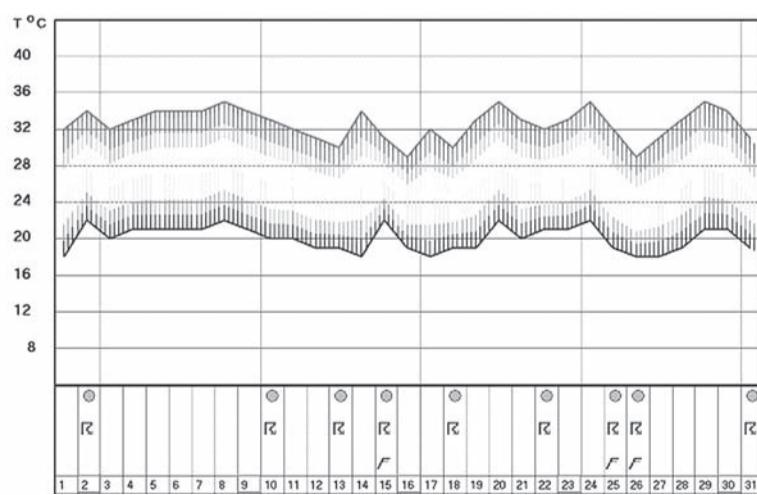
Potrebno je: 1 kg škembića, 4 glavice crnog luka, 4 čena belog luka, 2 šargarepe, 2 dl soka od paradajza, so, biber, lorber, 2 kašike brašna, 1 kašika aleva paprike, ulje

Priprema: Škembice (tripice, fileke) dobro oprati i ostaviti da odstope par sati u hladnoj vodi sa malo sirčeta. Potom ih isprati i kuvati u posoljenoj vodi oko tri sata. Skuvane škembice iseckati na rezance. Za to vreme na ulju propržiti sitno sekkan crni luk.

Dodati sitno sekkanu šargarepu i škembice. Začiniti biberom, lorberom, dodati sok od paradajza, usitnjeni beli luk, pa dinstati još oko pola sata, nalivajući vodom u kojoj su se škembici kuvali. Na kraju napraviti zapršku. Na malo ulja propržiti kašiku brašna, dodati kašiku aleva paprike, promešati i dodati škembicima. Kuvati, uz povremeno mešanje još nekoliko minuta. Služiti posuto peršunom.

Prognoza vremena do 31. avgusta

ГРМЉАВИНА ◊ КИША ◊ МАГЛА ◊ СНЕГ ◊ ВЕТАР – МАКСИМАЛНА ТЕМП. – МИНИМАЛНА ТЕМП.

Papula se spremala od davnina, bila je Karađorđevo omiljeno jelo. To je dobro raskuvan, pa izgnječen pasulj. Za papulu se može upotrebiti bilo koja vrsta pasulja, a najbolji je beli.

Potrebno je: 500 gr pasulja, 2 glavice crnog luka, nekoliko čenova belog luka, 2 dl ulja, so, aleva paprika, peršunov list.

Priprema: Pasulj treba prebrati, oprati, pa naliti hladnom vodom i

pustiti da provri. Kada provri, tu vodu odliti, pa naliti topлом vodom da ogreze. Dodati sitno iseckane dve glavice crnog luka, pa kuvati dok voda ne pobeli, a pasulj se sasvim ne raskuva.

Pasulj se zatim procedi i dobro izgnječi, da se od njega napravi piyre. Potom se posoli po ukusu, dodati sitno iseckani beli luk. Na kraju se prelije uljem začinjenim sa malo aleva paprike i pospe seckanim peršunovim listom.

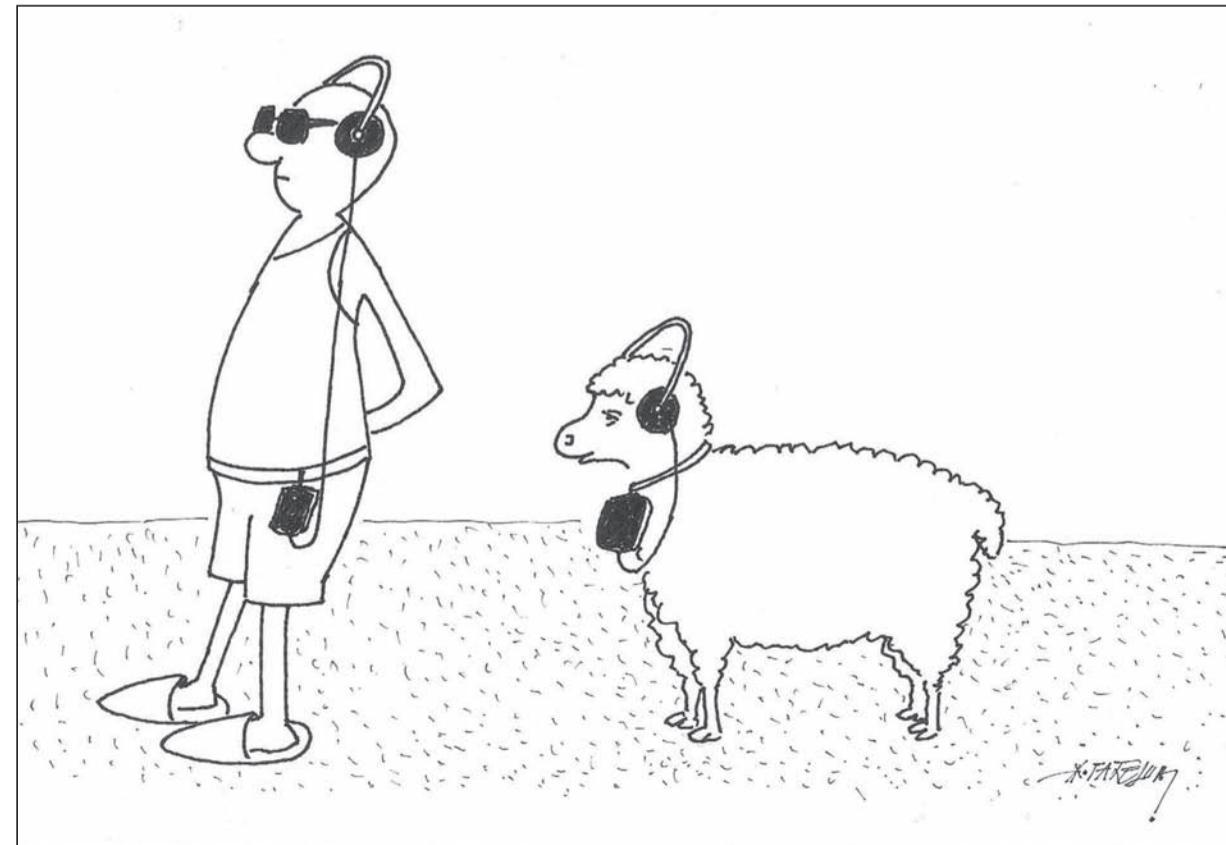
Domaće jabukovo sirće

Potrebno je: Neprskane jabuke, najbolje divlje, šećer,

Priprema: Jabuke oprati, odstraniti samo peteljke. Potom ih usitniti – iseckati, samleti na mašini za meso ili izgnječiti. Usitnjene jabuke zajedno sa sokom staviti u posudu – bure ili veliku staklenu teglu. Doliti i malo prokuvane vode, oko pola litra na 10 kg jabuka, da jabuke ogreznu. Potrebno je dodati i malo šećera, da se pokrene vrenje. Dovoljno je 10 gr šećera po kilogramu jabuka.

Smesu pokriti gazom i ostaviti na toplo mesto, da fermentira. Povremeno promešati. Posle otprilike mesec dana, sirće je gotovo. Tada masu procediti, najpre kroz cediljku, a potom i kroz gazu, da sirće bude što bistrije.

Sipati u staklene flaše, ali ne do vrha, zatvoriti i ostaviti na hladnom mestu do upotrebe.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 3. 8. do 7. 8. 2015.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Pad cene kukuruza
- Pad cene soje
- Dešavanja na svetskim berzama

Nakon julskog intenzivnog robno-berzanskog trgovanja, kada je prosečan nedeljni obim prometa iznosio preko 2.000 tona, prva nedelja avgusta donosi višestruko manji promet primarnih poljoprivrednih proizvoda na robno-berzanskom tržištu u Novom Sadu. Prometovano je svega 525 tona poljoprivrednih proizvoda, ukupne vrednosti 12.341.750,00 dinara.

Tržište pšenice je i dalje cenovno veoma stabilno, s obzirom da je na osnovu tek dva zaključena berzanska ugovora u ukupnoj količini od 50 tona, registrovana jedinstvena cena od 19,58 din/kg, sa PDV-om (17,80 din/kg, bez PDV-a), što je približno isti

cenovni nivo, u odnosu na prethodnu nedelju, odnosno ovonedenjna cena beleži minimalni rast od tek 0,56%. Stabilnost cene i skroman promet, potvrđuju da na ovom tržišnom segmentu i dalje postoji cenovno odstupanje ponude i tražnje i to za nekih 0,30 din/kg, pri čemu i jedni i drugi nemaju preke potrebe za korekcijom cene u korist druge strane, zadržavajući čvrsto svoje tržišne pozicije u cenovnoj kotaciji.

Slična je situacija i na tržištu soje gde je prometovano svega 75 tona po jedinstvenoj ceni od 43,45 din/kg, sa PDV-om (39,50 din/kg, bez PDV-a). U odnosu na prethodnu nedelju, cena jeste u padu i to za nekih 2%, ali pome-

PRODEX

Dominacija kukuruza, u vrednosnoj korpi PRODEX-a i njegov izraženi ovonedenjni cenovni pad, uslovili su da je i ovaj berzanski indeks, posle tronodeljnog rasta, ponovo pao ispod

granice indeksne vrednosti od 210 poena, beležeći aktuelnu indeksnu vrednost od 208,81 poena, što je za čitavih 5,37 indeksnih poena manje nego prethodne nedelje.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUЂENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOŠU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz vešt. sušen, rod 2014.	625	19,14-20,68	375	19,14-19,80	-8,39%
Pšenica, rod 2015.	50	19,58	50	19,58	+0,56%
Soja, rod 2014.	150	43,45-44,00	75	43,45	-2,00%

nuti cenovni pad nije nikoga iznenadio, jer smo već pre nedelju dana na osnovu opadajućeg cenovnog trenda soje, u poslednjoj nedelji jula, nagovestili aktuelna dešavanja.

Najznačajnija tržišna dešavanja, kada su u pitanju domaće cene primarnih poljoprivrednih proizvoda, svakako su vezana za tržište kukuruza, koje je sa registrovanih 375 tona bilo apsolutno dominantno u strukturi ukupnog

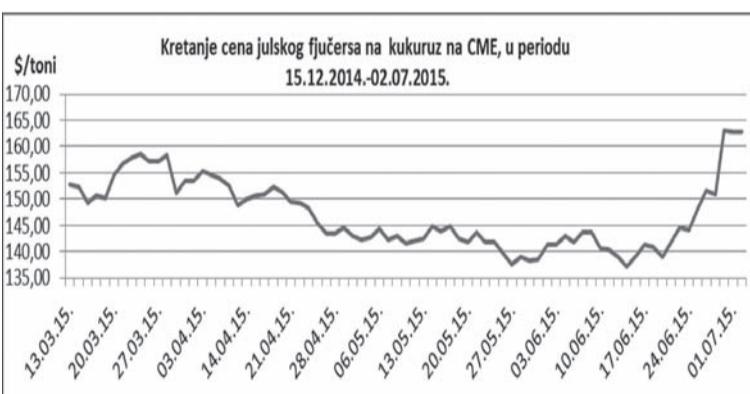
prometa. Nakon jednomesečnog, kontinuiranog rasta cene kukuruza, protekla nedelja donosi drastičan pad cene žutog zrna. Približavanje "novog", uz konstataciju o solidnim zalihamama prošlogodišnjeg roda, kao i apstinacija izvoznika na strani tražnje, predstavljaju osnovne uzroke koji su doveli do toga da je ovonedenjna prosečna cena kukuruza od 19,33 din/kg, sa PDV-om (17,57 din/kg, bez PDV-a), za čak 8,39% niža nego prethodne nedelje, uz konstataciju o opadajućem cenovnom trendu, s obzirom da je cena na zatvaranju ovonedenjnog trgovanja iznosila tek 17,40 din/kg, bez PDV-a.

Prošle nedelje je jedino ce-na suncokretove sačme zabeležila rast. Na osnovu prometovanih 25 tona, registrovana je cena od 34,20 din/kg, sa PDV-om (28,50 din/kg, bez PDV-a), što je za čitavih 3,50 din/kg, odnosno za 14% više nego u julu mesecu.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIIH PROMENA CENA NA CME GROUP, JULSKI FJUČERS 2015.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	peta
Pšenica	183,43 \$/t	183,35 \$/t	181,30 \$/t	184,46 \$/t	186,29 \$/t
Kukuruz	146,06 \$/t	144,25 \$/t	145,11 \$/t	146,69 \$/t	145,51 \$/t

Zabrinosko nepovoljnih padavina, pogodila je u toku protekle nedelje tržište kukuruza, ali je sve ipak bilo okrenuto i čekalo izveštaj USDA-a, koji je izšao sredinom nedelje. Pritisak je u SAD-u velik na tržištu kukuruza, a izvoz ove žitarice ni ove nedelje nije bio na zadovoljavajućem nivou. IGC je krajem nedelje, povećao do-

datno prognozu proizvodnje kukuruza u Kini, na rekordnih 225,0 miliona tona. Farmeri će, prema IGC-u, u sezoni 2015/16 poznjeti 966,0 miliona tona, što predstavlja povećanje u odnosu na junsku procenu za 0,3%, dok je procena za američku proizvodnju u padu za 8,1%, na nivou od 332,0 miliona tona.

Nedeljni izvoz pšenice u SAD-u je za razliku od kukuruza, zadovoljio očekivanja trgovaca.

Septembarski fjučers na pšenicu je u poslednjih nedelji dana na čikaškoj berzi skocišao za 2,13%, dok je fjučers na kukuruz jeftiniji za 0,96%.

PREGLED DNEVNIIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	peta
Soja, zrno, jul 15	360,32 \$/t	359,14 \$/t	358,63 \$/t	364,36 \$/t	362,08 \$/t
Sojina sačma, jul 15	354,60 \$/t	351,40 \$/t	350,70 \$/t	355,10 \$/t	350,10 \$/t

Soja je sa isporukom u avgustu jeftinija za 0,48%, dok je sojina sačma jeftinija za 1,96%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovani do trenutka štampanja informatora.

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
164,45 EUR/t (futures sep 15)	146,78 EUR/t (futures sep 15)

EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
180,25 EUR/t (futures sep 15)	182,00 EUR/t (futures nov 15)

Pšenica je u Parizu, u odnosu na kraj prešle nedelje, pala za 0,69%, dok je u Budimpešti jeftinija za 0,73%. Novi novembarski fjučers na kukuruz je u Parizu skočio u odnosu na prošli petak za 5,51%, dok je septembarski fjučers na kukuruz u Budimpešti jeftiniji za 0,74%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7₃₀ do 14₃₀

SPOZOR
Francuski hibridi
kukuruza i suncokreta
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivojovic@limagrain.com
www.limagrain.rs

VOĆE 3.8.2015.-10.8.2015.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Banana (sve sorte)	Domaće	kg	115.00	120.00	115.00	pad	prosečna
2	Borovnica (sve sorte)	Domaće	kg	400.00	550.00	500.00	bez promene	slaba
3	Breskva (sve sorte)	Domaće	kg	35.00	60.00	35.00	bez promene	dobra
4	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	160.00	160.00	160.00	bez promene	vrlo slaba
5	Grožđe (belo ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	80.00	80.00	80.00	pad	slaba
6	Grožđe (crno Kardinal)	Uvoz(Makedonija)	kg	80.00	110.00	80.00	pad	prosečna
7	Grožđe (crno ostale)	Domaće	kg	80.00	100.00	80.00	bez promene	prosečna
8	Jabuka (Ajdared)	Uvoz(uvoz)	kg	100.00	100.00	100.00	bez promene	vrlo slaba
9	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	90.00	90.00	bez promene	vrlo slaba
10	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz(uvoz)	kg	95.00	95.00	95.00	bez promene	vrlo slaba
11	Jabuka (Jonagold)	Uvoz(uvoz)	kg	80.00	80.00	80.00	-	vrlo slaba
12	Jabuka (Mucu)	Domaće	kg	40.00	50.00	50.00	bez promene	slaba
13	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	30.00	80.00	55.00	bez promene	prosečna
14	Kajsija (sve sorte)	Domaće	kg	120.00	150.00	150.00	rast	slaba
15	Kruška (ostale)	Domaće	kg	50.00	100.00	80.00	bez promene	prosečna
16	Kupina (sve sorte)	Domaće	kg	200.00	200.00	200.00	bez promene	slaba
17	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	1500.00	1800.00	1800.00	pad	prosečna
18	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	250.00	250.00	250.00	rast	slaba
19	Malina (sve sorte)	Domaće	kg	300.00	360.00	300.00	rast	slaba
20	Malina (sve sorte)	Domaće	kg	300.00	300.00	300.00	-	vrlo slaba
21	Nektarina (sve sorte)	Domaće	kg	45.00	80.00	45.00	bez promene	dobra
22	Orah (očišćen)	Domaće	kg	1150.00	1200.00	1200.00	pad	prosečna
23	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	130.00	130.00	130.00	rast	slaba
24	Smokva (sve sorte)	Uvoz(Turska)	kg	480.00	500.00	480.00	-	slaba

POVRĆE 3.8.2015.-10.8.2015.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	vezu	12.00	15.00	12.00	-	prosečna
2	Boranija (šarena)	Domaće	kg	140.00	150.00	140.00	rast	vrlo slaba
3	Boranija (žuta)	Domaće	kg	140.00	150.00	140.00	rast	vrlo slaba
4	Brokolija (sve sorte)	Domaće	kg	200.00	250.00	250.00	rast	vrlo slaba
5	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	70.00	100.00	90.00	bez promene	slaba
6	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	30.00	30.00	30.00	bez promene	slaba
7	Dinja (sve sorte)	Domaće	kg	50.00	55.00	50.00	rast	dobra
8	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	160.00	160.00	160.00	bez promene	vrlo slaba
9	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	30.00	60.00	50.00	bez promene	dobra
10	Krompir (beli)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	bez promene	dobra
11	Krompir (crveni)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	bez promene	dobra
12	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	10.00	18.00	12.00	bez promene	dobra
13	Lubenica (sve sorte)	Domaće	kg	20.00	25.00	25.00	bez promene	dobra
14	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	150.00	200.00	180.00	bez promene	prosečna
15	Luk crni (mladi)	Domaće	vezu	17.00	20.00	20.00	bez promene	vrlo slaba
16	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	22.00	30.00	30.00	bez promene	dobra
17	Paprika (Babura)	Domaće	kg	40.00	55.00	40.00	bez promene	dobra
18	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	120.00	180.00	120.00	bez promene	dobra
19	Paprika (ostala)	Domaće	kg	90.00	100.00	90.00	bez promene	prosečna
20	Paprika (silja)	Domaće	kg	55.00	70.00	55.00	bez promene	dobra
21	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	20.00	50.00	30.00	bez promene	dobra
22	Pasulj (beli tetovac)	Uvoz(uvoz)	kg	170.00	230.00	200.00	bez promene	dobra
23	Pasulj (šareni)	Uvoz(uvoz)	kg	170.00	250.00	220.00	bez promene	dobra
24	Pasulj (žuti)	Uvoz(uvoz)	kg	250.00	250.00	250.00	bez promene	prosečna
25	Patlidžan (sve sorte)	Domaće	kg	50.00	50.00	50.00	bez promene	prosečna

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	15.00	16.00	16.00	bez promene	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	27.00	25.00	rast	dobra
2	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	27.00	25.00	bez promene	prosečna
3	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	80.00	100.00	90.00	bez promene	dobra
4	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	bez promene	dobra
5	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	30.00	40.00	35.00	bez promene	prosečna

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
min	max	dom							

<tbl_r

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Prodaje se traktor Rus 52. Blagi problem sa menjacem, pali. Moze prednja vuca. Tel: 064/383-55-16.

- Traktor Volvo bm814. raktor u dobrom stanju, sve ispravno. Zamena za kiper kamion do 3.500 EUR ili za manji traktor i doplata, moguca kombinacija. Tel: 060/471-47-88.

- Prodajem traktor 577 novi tip sa dva para zadnjih točkova. Tel: 069/668-206.

- Prodajem Vladimirca novi tip sa jednim menjacem u dobrom stanju i setvospremca. Tel: 467-717.

- Prodajem Vladimirca, novi tip sa jednim menjacem u dobrom stanju. Moze zamena za Ferguson 533 ili 539.

- Prodajem kombajn žitni Džon Dir 950. Tel: 060/607-01-45.

- Prodajem kombajn Zmaj 143, 2004 godiste sa seckom za slamu i kukuruznim adapterom. Tel: 064/603-24-34.

- Traktor John Deere 6200, 85KS, 1994. god, 7700rc, gume sve 4 su skoro nove, ima reverzer, u odlicnom stanju, iz uvoza. Tel: 065/825-66-54.

- Vladimirac T 25, 1300 evra. Traktor je u odlicnom stanju, hidraulika ispravna, gume sve nove, nov anlaser. Tel: 064/000-26-60.

- Torpedo 4506, 1981. god. nije registrovan, u odlicnom stanju, 2900 evra. Tel: 063/531-155

- Rakovica 65, 1986. god. u odlicnom stanju, nije pucao blok, 4200 evra. Tel: 063/531-1-55.

- Traktor Belorus - 82. Godiste 1983., registriran na ime. U potpuno ispravnom stanju. Tel: 064/903-22-44.

- IMT 539, 1990. god. kabina, kompresor, u odlicnom stanju, 4000 evra. Tel: 063/53-155.

- Prodajem traktor 577 novi tip sa dva para zadnjih točkova. Tel: 069/668-206.

- Prodajem kombajn Zmaj 143, 2004 godiste sa seckom za slamu i kukuruznim adapterom. Tel: 064/603-24-34.

- Prodajem kombajn žitni Džon Dir 950. Tel: 060/607-01-45.

- Traktor Volvo bm814, 5450 evra. Tel: 060/471-48-77.

- Kombajn Zmaj dvoredni 223, 10000 evra. Tel: 022/313-543.

- MTD traktročić za košenje travnatih površina. Tel: 064/218-74-00.

- Motokultivator IMT 506 u ispravnom stanju, 300 evra. Tel: 063/370-150.

- Motorni traktorčić za košenje trave White. Tel: 064/218-74-00.

- Traktor kosačica, motor brigs straton od 9 konja. Kao nov, 800 evra. Tel: 063/370-150.

- Berač 221 sa bunkerom i rudom na hidraulično ukrštanje, u dobrom stanju. Tel: 060/066-45-96.

- Belorus T-40, 1450 evra. Tel: 015/450-144.

- Tri traktora IMT 533, 1976. god. 2200 evra, 1979. god. 2400 evra i 1980. godiste 2500 evra. Tel: 063/531-155.

- Berač za kukuruz Zmaj 214 jednoredni, 1983. god. u ispravnom stanju, 1900 evra. Tel: 063/531-155.

- Prodajem kombajn žitni Džon Dir 950. Tel: 060/067-01-45.

- Prodajem kombajn Zmaj 143, 2004 godiste sa seckom za slamu i kukuruznim adapterom. Tel: 064/603-24-34.

- Traktor u dobrom stanju, 5450 evra. Sve ispravno. Zamena za kiper kamion do 3.500 evra. Za manji traktor i doplata. Tel: 060/471-4788

- Kombajn Epple Mobil 1240. U odlicnom stanju, malo radio, motor odlican, 1980. godiste. 1200 evra. Tel: 062/186-94-06.

- Belorus T-40, 1450 evra. Tel: 015/450-144.

OPREMA

- Drljače, četvorokrilne, petokrilne masivne drljače za traktore preko 60KS i trokrilne proširene za traktore ispod 60KS. Tel: 015/7786-963.

- Samoutovarna prikolica za seno. Srednje stanje. Na vidjenje ili kratki remont pre prodaje. Tel: 064/383-55-16.

- Rotaciona kosačica marke Deutz-Fahr, radnog zahvata 1.85 sa kardanom, novim noževima, očuvana. Tel: 063/886-97-17.

- Zmajevka, tip 470. Svetlosna signalizacija, vazdušne kočnice, kipuje, ima i ručnu kipu. Pod-lim 3mm, ojačana, široke gume, registrirana. Tel: 022/265-61-11.

- Krunjač Becejac 12t na 1h, kardan plus motor 21kW u odlicnom stanju, prvi vlasnik. Tel: 022/664-596.

- Prskalica Kranjska 330l, grane 8m, prvi vlasnik. Tel: 060/066-45-96.

- Krunjač Deutz, vagon na sat, ispravan. Tel: 065/250-66-25.

- Prekrupač i krunjač Odžaci, u vrlo dobrom stanju, cena nije fiksna. Tel: 064/573-04-47.

- Tanjirače vučene i nošene. Tel: 062/101-68-60.

- Plug Lemind 12 coli ili zamena za plug od 10 coli. Tel: 022/742-808.

- Prodajem setvospremca u dobrom stanju. Tel: 467-717.

- Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 064/161-55-09.

- Prodajem sejalicu za kukuruz Bekerica četiri reda potpuno isprvana. Cena 1.000 evra. Tel: 060/670-36-60.

- Prodajem prikolicu Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.

- Prodajem prikolicu marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.

- Pojomehanizacija - pocinkovani silosi, elevatori od 10-60 tona - CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.

- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.

- Prodajem krunjač prekrupač, Poljostroj Odžaci i vagu Libela Celje 300 kg. Tel: 063/193-97-07.

- Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hedera 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/700-58-75

- Prodajem presu Kveč, Kolecke, plug, drljaču, branu sve za Salaše i Etno kuće. Tel: 063/193-97-07.
- Horizontalni transporter, 1000 evra. Tel: 064/397-30-67.
- Sejačica za kukuruz SKPT-4 "OLT Osječ", mehanička četvororedna, 400 evra. Tel: 022/476-092.
- Dvobrazni plug IMT-757/2, 550 evra. Tel: 022/476-092.
- Pumpa za zalivanje Slap 800 NP i 30 cevi, 1300 evra. Tel: 062/896-57-58.
- Motokultivator Garlatt 3 KS u St. Pazovi. Tel: 064/218-74-00.
- Prskalica 800L sa hidrauličnim granama, 2550 evra. Tel: 064/296-37-99.

Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799

- Plug cevasti češki četvorobrazni 4x30 zahvat, visina gredera 75cm, razmak između glava 80cm, plug je u odlicnom radnom stanju. Tel: 061/200-32-17.

- Prikolica jednoosovinka, kiper, 4 tone nosivosti, 1989. god, 1000 evra. Tel: 063/531-155.

- Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 064/161-55-09.

- Prodajem sejalicu za kukuruz Bekerica četiri reda potpuno isprvana. Cena 1.000 evra. Tel: 060/670-36-60.

- Prodajem prikolicu Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.

- Prodajem prikolicu marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.

- Pojomehanizacija - pocinkovani silosi, elevatori od 10-60 tona - CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.

- Prodajem krunjač prekrupač, Poljostroj Odžaci i vagu Libela Celje 300 kg. Tel: 063/193-97-07.

- Prodajem krunjač veliki Čakovec, 20 tona na kardan sa elevatorom za šepurike. Sve u radnom stanju, cena po dogovoru. Tel: 064/277-13-05.

- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.

- Pojomehanizacija - pocinkovani silosi, elevatori od 10-60 tona - CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.

- Prodajem prikolicu marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.

- Prodajem krunjač prekrupač, Poljostroj Odžaci i vagu Libela Celje 300 kg. Tel: 063/193-97-07.

- Prodajem Vladimirca novi tip sa jednim menjacem u dobrom stanju i setvospremca. Tel: 467-717.

- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.

- Transporter za kukuruz Lifam 9 m, kao nov. Pune gume bez duvanja i treći točak pozadi bez podizanja, lako se kreće, 800 evra. Tel: 066/521-81-11.

- Setvospremci. Tel: 062/101-68-60.

- Vučene i nošene tanjirače. Tel: 062/101-68-60.

- Alko motorna kosilica za košenje trave odlična. Tel: 064/218-74-00.

- Kosilica polovna, sa briksovim četvorotaktim motorom nemačkim, odlična servisirana, 95 dinara. Tel: 063/880-69-02.

- Kosilica za travu sa džakom za skupljanje trave, kosačica je samohodna. U ispravnom stanju, 120 evra. Tel: 633/701-50.

- Tanjirače vučene i nošene. Tel: 062/836-07-25.

- Nodet Gougis GC 4m/žitna sejalica 4m, automatski markiri, stalni tragovi, extra stanje, uvoz CH. Tel: 064/510-98-66.

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.

Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

- Prodajem kuću 100m2 sa lokalom izlaz na dve ulice, Sremska Mitrovica, ulica Palanka 97. Tel: 640-241.

- Prodajem kuću 100m2, CG 5,5 ari placa Matije Hudi, cena 50.000 evra. Tel: 063/166-18-50.

- Prodajem zemlju u Grabovcima opština Ruma: Tel: 063/835-75-39.

- Prodajem kuću sa poslovnom prostorom na 10 ari placa ulica Kuzminskog, Sremska Mitrovica Tel: 063/506-570.

- Prodajem kuću učenicima ili studentima naselju Matije Hudi. Tel: 022/611-865 i 065/406-46-99.

Prodajem vikendicu sa šljivicom u Krčedinu sa pogledom na Dunav (vikend zona). Plac 42 ari, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfalt put, trofazna struja. Cena 20.000 evra.
Mob: 063/592-235

- Izdajem opremljen stan 30m2 preko puta Briona. Tel: 063/166-31-29.

- Izdajem namešteno garsonjeru u centru grada sa parking mestom. Tel: 060/490-42-57 i 061/302-06-96.

- Izdajem stan naselje KPD. Tel: 060/455-3-4-91.

- Izdajem dvorišni dvosoban stan na Beloj Ruži u Laćarku. Tel: 066/434-021

<ul

- Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta, seče se posle tri godine, Gjoko. Tel: 063/109-88-99.
- Prodajem seme graorce, mešana graorica i zob, stocni gršak Angel. Tel: 063/808-61-79.
- Prodajem baliranu detelinu sladištena ispod krova. Tel: 063/733-88-55.
- Prodajem kozje mleko sir i surutku. Tel: 022/661-312.
- Pasulj beli tetovac - rod 2014, cena 250 din, količina oko 50kg, moguća prodaja na 5 i 10kg. Pasulj šaren - rod 2014, cena 250, količina oko 50kg, moguća prodaja na 5 i 10kg. Pasulj pinto šaren - rod 2014, cena 200, količina oko 80kg, moguća prodaja na 5 i 10kg, za otkup cele količine moguća korekcija cene. Tel: 060/147-00-69
- Sojin pogacha, cena je 57din/kg, takođe učinku zamenu za pogacu, na 100kg soje, dobijate 82kg pogache. Tel: 066/644-17-25.
- Hibridni kukuruz šećerac sorte sweet nugget f1, sentinel f1 i signet f1. Tel: 064/193-74-94.
- Prodajem kozje mleko sir i surutku. Tel: 022/661-312.
- Prodajem domaću rakiju šljivovicu, povoljno. Tel: 661-312 i 069/388-83-99.
- Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta, seče se posle tri godine, Gjoko. Tel: 063/109-88-99.
- Prodajem baliranu detelinu sladištena ispod krova. Tel: 063/733-88-55.

USLUGE, POSLOVI

- Radim sve fizičke poslove. Tel: 630-398 i 064/217-80-72
- Potreban vozač C i E kategorije za vožnju šlepera, domaći transport. Tel: 065/955-50-59
- Pekari u Sremskoj Mitrovici potreban buredžija. Tel: 022/611-093 i 064/328-12-34.
- Vršim selidbu u zemlji i inostranstvu kombijem Tel: 065/631-11-22
- Vodoinstalaterski radovi, kvalitetno i povoljno. Tel: 064/22-42-197.
- Radio bi sve poslove bez nadoknade za smeštaj i hranu. Tel: 022/625-274.
- Uslužno molerski radovi/krečenje, gletovanje, izolacija. Popust za penzionere 30%. Tel: 022/613-245 i 061/681-62-32.
- Potrebna sezonska radna snaga za rad u Crnoj Gori Budva(kuvar, pekari, pica majstori, pomoćno osoblje, mesari) smeštaj i hrana obezbeđena. Tel: +381-67-345-887.
- Vodoinstalaterski radovi, kvalitetno i povoljno. Tel: 064/22-42-197.
- Slikam portrete u svim tehnikama (olovka, pastel, ulje) prodajem slike (ulja na platnu, akvarelli i druge tehnike). Tel: 062/971-37-52.
- Čerupanje i klanje pilića, dolasim na kućnu adresu. Tel: 064/119-51-89 i 063/731-94-46.
- Vodoinstalaterski radovi, kvalitetno i povoljno. Tel: 064/22-42-197.
- Čerupanje i klanje pilića, dolasim na kućnu adresu. Tel: 064/119-51-89 i 063/731-94-46.

DOMAĆE ŽIVOTINJE

- Prodajem kravu crno beli holštajn, steona. Tel: 069/668-206.
- Prodajem 20 jarića stare mesec dana. Tel: 064/123-96-41.
- Prodajem tri krave umatičene friške muzare idu u pašu, Susek. Tel: 021/878-025.
- Prodajem 13 koza starosti od 1-3 godine daju do 3 litre mleka. Tel: 064/123-96-41.
- Jarac star godinu dana. Mešanac je, bez rogova. Tel: 060/148-76-99.
- 12 koza. 5 od 3 god, 5 od 2 god, 2 od godinu dana. Tel: 064/123-96-41.
- Ovnići rase romanovski, starosti 6-7 meseci, 130 evra. Tel: 064/540-40-73.
- Hajkom kunići - zečevi svih uzrasta cena po mesecu, 400din. Tel: 063/869-21-17.
- Prodajem kravu crno beli holštajn, steona. Tel: 069/668-206.
- Prodajem 20 jarića stare mesec dana. Tel: 064/123-96-41.
- Prodajem tri krave umatičene friške muzare idu u pašu, Susek. Tel: 021/878-025.
- Prodajem 13 koza starosti od 1-3 godine daju do 3 litre mleka. Tel: 064/123-96-41.
- Junice, 980 evra. Tel: 065/271-37-78.
- Muški jaganjci i jarići. Tel: 062/117-89-62.
- Prodajem jagnje-menjam za kukuruz i tritikal, jagnje ima oko 40 kg. Tel: 065/438-41-41.
- Deset koza i petnaest jarića. Tel: 069/650-594.
- Stado sa 50 ovaca rase Virtemberg. Tel: 060/334-20-53.
- 6 koza starosti 1-3 godine. Cena po dogovoru ili zamena za prasice, suprasne kramaće i jaganjce. Tel: 062/240-106.
- Umatičeni ovnići rase virtemberg. Tel: 060/334-20-53.

SRIMSKA POLJOPRIVREDA

• Sa "Sremskom poljoprivredom" na sremskim poljima, farmama i vašim gazdinstvima

• „Sremska poljoprivreda“ svakog drugog petka na kioscima i u pretplati na vašu adresu

• Kako da unapredite sopstveni agrobiznis – kako do boljih priloga na vašim poljima, kako do profitabilnog uzgoja na vašim farmama...

• Dragoceni saveti eminentnih stručnjaka, samo u vašoj „Sremskoj poljoprivredi“

SRIMSKA POLJOPRIVREDA

MARKETING
Tel/fax 022/610-496
Mob: 063/8526-021
E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

Roloplast Mošić

RAZNO

- Kazan za pečenje rakije, od 100l. Kao nov, prevrtač. Tel: 063/404-079.
- Inkubator za prepelice, kapacitet 300 jaja. Tel: 022/322-685.
- Prodajem Euro kuku za Astru G. Tel: 060/661-21-81.
- Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta. Seče se posle tri godine. Gjoko: Tel: 063/109-88-99.
- Biljne kapi divljeg krastavca Ecballium elaterium, pomoćno sredstvo za čišćenje sinusa. Tel: 061/289-11-56.
- Prodajem kavez za koke nosilje tacnaš, automatske pojlice, cena 240 evra. Tel: 063/771-68-64.
- Prodajem frižider na butan, prekrupačni uređaj za kontrolu svetla. Tel: 631-320.
- Prodajem 500kg plavog kamena Zorka Šabac kristal, cena 330 dinara/kg za povrtlare i vinogradare. Za Poljoapoteke popust 10 posto na celu količinu. Tel: 063/611-257 i 015/774-15-86 Ljuban.
- Prodajem bagremove stubove rezane, polovne, cena 250 dinara, Kuzmin. Tel: 063/779-90-66.
- Prodajem tifon fi 110 dužina creva 300m. Tel: 063/212-399.
- Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta. Seče se posle tri godine. Gjoko: Tel: 063/109-88-99.
- Biljne kapi divljeg krastavca Ecballium elaterium, pomoćno sredstvo za čišćenje sinusa. Tel: 061/289-11-56.
- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.
- Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta. Seče se posle tri godine. Gjoko: Tel: 063/109-88-99.
- Prodajem Euro kuku za Astru G. Tel: 060/661-21-81.
- Kupujem butan – plinske boce, razne elektromotive, ručni i električni alat, raznu gradevinsku opremu, tanjirče, šrafštok, vinte, antikvitete i prodaja alulamerije. Tel: 061/113 – 83 – 56.
- Kupujem ispravne, neispravne kolor televizore, LCD, plazma, novije lap top računare, klavirne harmonike, non stop – Mladen. Tel: 021/421-516 i 064/157-25-14.
- Kazan za pečenje rakije, od 100l. Kao nov, prevrtač, 650 evra. Tel: 063/404-079.
- Kavez za prašenje krmača. Nekorišćeno, očuvano je, 60 evra. Tel: 064/444-54-08.
- Hranilice od prohroma cele, isključivo za mokar tav. Tel: 064/486-58-19.
- Prodajem 500kg plavog kamena Zorka Šabac kristal, cena 330 dinara/kg za povrtlare i vinogradare. Za Poljoapoteke popust 10 posto na celu količinu. Tel: 063/611-257 i 015/774-15-86 Ljuban.

LIČNI OGLASI

- Situirani muškarac srednjih godina traži žensku osobu do 45 godina radi druženja i eventualnog braka. Tel: 065/368-22-21 i 064/400-38-70.
- Oženjen muskarac diskretno bi se družio sa damom 50+ SMS. Tel: 062/145-43-90.
- Tražim ozbiljnu devojku radi druženja i braka, prvo sms. Tel: +38163/893-32-08.
- Ozbiljna, obrazovana žena 58 godina vredna, pedantna želela bi daupozna dobro stojećeg domaćina isključivo radi braka. Tel: 063/888-62-19.
- Želeo bih da upoznam žensku osobu oko 45 godina starosti, ozbiljna veza moguć brak, vredi pokušati Srem, Banat i Bačka. Tel: 061/668-43-79.
- Tražim ozbiljnu devojku radi druženja i braka, prvo sms. Tel: +38163/893-32-08.
- Udrženje „Moja sreća“ iz Gornjeg Milanovca može da upriliči da se devojke iz Rusije udaju u Srbiju. Zainteresovani javite se na 065/552-43-11.
- Situiran muškarac 67 godina traži žensku domaćicu do 60 godina, radi druženja, moguć brak. Tel: 064/44-35-90.
- Želeo bih da upoznam žensku osobu oko 45 godina starosti, ozbiljna veza moguć brak, vredi pokušati Srem, Banat i Bačka. Tel: 061/668-43-79.
- Tražim ozbiljnu devojku radi druženja i braka, prvo sms. Tel: 063/893-32-80.

BESPLATNI MALI OGLASI SMS 063/8526-021

NOĆAJ • SELO SA TRI VELIKA PROBLEMA

Škola se prazni, groblje preorava, vodovod sanja...

Noćaj ovih dana

Iako smešten na mačvanskoj strani gradskog područja Sremske Mitrovice, maleni Noćaj se, prema rečima sekretara ove Mesne zajednice **Milana Mijailovića**, prateći „trenodve“ drugih, ili barem većine, mitrovačkih sela, sve upornije i ujedno sve teže bori protiv izazova koje vreme nosi sa sobom. Među tim izazovima koji će, kako ističu Noćajci, ovo selo u dogledno vreme koštati čak i opstanka, prednjače problemi uzrokovani belom kugom, odličnom stanovništvu, nedostatkom vodovoda i... viškom pokojnika koje staro groblje ne može da prihvati.

Tako, dok i pored činjenice da se popunjava mališanima iz Radenkovića osmogodišnja škola „Dobrosav Radosavljević-Narod“ iz godine u godinu ostaje bez đaka, prekopavanje starih prodočnih grobnica uveliko je u toku, a neretko potreba da se što pre dođe do grobnog mesta završi i fizičkim obračunom komšija, prijatelja, rođaka...

Za ovakvu, ne baš svetu sliku sela koje je samo jedno u nizu sremskih i šire srpskih sela na početku novog milenijuma, prema tvrdnjama Milana Mijailovića, krivicu snose svi po malo, a najviše oni na koje meštani Noćaja, kao ni Mesna zajednica ne mogu da utiču.

- Život se u Noćaju sveo na preživljavanje. Mi se u Mesnoj zajednici trudimo koliko je u našoj moći da olakšamo život, ali kao što znate, mi nemamo gotovo nikavu nadležnost, nemamo svoju imovinu, novac, pa ni samodoprinos koji je pre nekoliko godina istekao i koji više nikao neće. Imamo dobru volju, nije nam ništa teško da uradimo za svoje selo, ali se plašim da to još uvek nije dovoljno. Svesni smo da mi ne možemo promeniti ništa, da to u onoj meri u kojoj je potrebno ne mogu ni u lokalnoj samoupravi, pa nam je, kao uostalom i najvećem broju sela u Srbiji ostalo upravo da preživljavamo dok se stvari ne reše na bilo koji način, smatra Milan Mijailović.

Prvi problem: Groblje

Između dva popisa, Noćaj je izgubio gotovo 400 svojih stanovnika, tako da danas ovo selo ima 1930 meštana. Najveći broj „izgubljenih“ je preminuo, a za njima slede oni koji su tragajući za boljim životom otišli u Sremsku Mitrovicu, Šabac, Novi Sad, Beograd i ko zna gde. Među njima, naravno, prednjače mlađi što Noćaj polako pretvara u selo srednjovečnih, starih i mlađih koji, ili nemaju gde da odu, ili im još uvek nije vreme.

- Sve to je skopčano sa činjenicom da se od poljoprivrede koja je dominantna delatnost meštana Noćaja ne može živeti. Slabi prihodi utiču na pad društvenih aktivnosti u selu, na njegovu opštu zaostalost i postepeno odumiranje što nije dobro ni za nas ni za Srbiju u celosti, posebno kada se uzme u obzir da mi jesmo agrarna zemlja koja još uvek živi od svojih sela i poljoprivrednika. Takve okolnosti dovele su do postepenog punjenja starog groblja koje je sada prebunkirano. Mi smo, svesni činjenice da selu treba groblje, odredili novu lokaciju, krenuli sa uređenjem parcele, ogradi

Milan Mijailović

Sve manje đaka: OŠ „Dobrosav Radosavljević Narod“

je, počeli sa izливanjem staza. Kako nemamo dovoljno sredstava da asfaltiramo kokmpletan prilaz parcele, novo groblje je faktički još uvek prazno. Obavili smo razgovore sa nadležnim i gradonačelnikom nam je obećao da će se uskoro krenuti sa radovima što će za nas, kad već nemamo kome da pravimo igrališta, biti od velikog značaja. Paralelno sa tim počemo i sa izgradnjom kapeline, a najavljen je iz Grada da će biti asfaltirana i jedna sporedna ulica koja povezuje kraj sela sa glavnom ulicom, čime bi i taj problem sa neASFALTIRANIM KOLOVOZIMA konačno rešili, priča Milan Mijailović.

Drugi problem: Atarski i drugi putevi

Letnje je vreme, pa se mimo parskih radova malo šta radi na uređenju samog sela. Očekuje se početak radova na uređenju atarskih puteva za šta su Noćajci dobili „tek“ 250 kubika šljunka. Pre par godina, za istu namenu, dobili su oko tri hiljade što im je bilo dovoljno da u potpunosti urede preko 80 posto posla.

- Naš atar ima 3140 hektara, pa vi sada pokušajte da zamislite koliko je to kilometara puteva. Poslednjih pet godina, održavanje teče spor. Dobijamo sredstva od grada, a da sami učestvujemo tako što ćemo dokupiti trenutno ne možemo. Pre par godina smo uspeli to da uradimo, sada je već neizvodljivo,

U isčekivanju vodovoda

tako da ovo što smo dobili neće biti dovoljni ni da se glavni putevi dovedu u red, a da ne spominjem one sporedne. Takođe, imamo problema i sa kanalskom mrežom koju održava VP „Sava“ iz Šapca. Neuredno je čišćenje, baca se smeće. Mi kada znamo ko je bacio kontakiramo nadležne, ali najčešće ne možemo svi znati tako da smo u konstantnom problemu, priča sekretar Mesne zajednice.

Među problemima na čije rešenje meštani Noćaja čekaju jeste i stalni prolazak šlepera kroz ulicu „Save Mijailovića“ koja ovo selo spaja sa Radenkovićem. U pitanju je sporedna ulica koja nije predviđena za kretanje teških kamiona. No uprkos tome kamiondžije i dalje prolaze ostavljući iza sebe uništen trotoar i fasade. Tokom juna, Noćajci su u nekoliko navrata morali da blokiraju ulice, Saoobraćajna policija je izlazila na teren, ali problem još uvek nije rešen.

- U pitanju su kamioni koji sa Drine vuku pesak i šljunak. Govorimo o kamionima sa pretovaram teškim dvadeset kubika, čisto da steknete uvid u to o kakvom se problemu radi. Pokušavali smo na sve moguće načine da se oslobođotih neželjenih gostiju, ali ne vredi. I mada smo već nekako svikli na taj problem, saživeli se sa njim, nije nam pravo, a čitavu stvar posebno

njima morati da se muče sa malim subvencijama, dotrajalom mehanizacijom, zatiranjem stočnog fonda i niskim otkupnim cenama poljoprivrednih proizvoda.

- Koliko je teško živeti od poljoprivrede najbolje vam svedoči činjenica da je tek jedan uslovno rečeno „novi“ traktor kupljen u poslednjih pet i nešto malo više godina. Kada kažem „novi“ mislim na mašinu koja je stara recimo desetak godina, jer na našim sokacima vi još možete videti traktore napravljeni tokom šezdesetih i sedamdesetih. Kada bi ocenjivali prosek starosti mehanizacije, došli bi do nekih 35 godina što je stvarno strašno. Sad, pretpostavka je da bi svako ko se bavi poljoprivredom kupovao nove traktore i priključne mašine da ima neke koristi. Kako koristi nema, tako nema ni novih mašina na ulicama, objašnjava Milan uz konstataciju da mučan život poljoprivrednika spada u opšti problem stanovništva koje ne živi u gradovima, odnosno da se on može rešiti sistemski i na višim nivoima vlasti. - Lokalne samouprave tu malo šta mogu. Glavne subvencije doalze od države. One su male i tu Sremska Mitrovica ma koliko da ponudi, ne može drastično da promeni stvari. Hrvati daju 500 evra po jutru, mi dobijamo tek stotinak, a i to nije isplaćeno, pa se onda natežemo i svađamo oko onoga što je naše i što nam je onaj koji ne isplaćuje sam rekao da će dati.

Ove godine, prosečan prinos žita u Noćaju bio je oko pet tona po jutru. Međutim, izuzetan prinos pratila je i slabija setva ove kulture, pa je tako najveći broj domaćinstva pod hlebnim zrnom imao tek po koji hektar. Oni koji su posejali deset i više mogu se, prema rečima Milana Mijailovića, prebrojati na prste jedne ruke.

- Ne znaju ljudi više šta da seđu. Kukuruz nam je gotov, soja još i nekako, suncokret se pokazao kao najbolji, pa ga verovatno otuda ima najviše. Svaštari se, kao uostalom i bilo gde drugde u Sremu i tu nema razlike. Tu se uklapamo u proseček, u zajednički problem svih nas paora. Stoka nam polako zamire. U postupku je otvaranje farme ovača, imamo farmu krava i to je to. Sve drugo svodi se na po koje grlo koje ljudi drže za svoje potrebe. Poljoprivredom se sve više bave starija lica, i pravo je pitanje šta će sa Noćajem, ali i drugim našim selima biti u budućnosti kada mlađi odu, a zemlja se da ko zna kome u arendu ili kao poklon, zaključuje razgovor Milan Mijailović.

S. Lapčević
M. Mileusnić

teškom čini sve jača svest da će to tako ostati dokle god je Drine i Noćaja, smatra Milan.

Treći problem: Nedostatak vodovodne mreže

Noćaj i Radenković jedina su mitrovačka sela koja još uvek nemaju gradski vodovod, pa se priključenje na gradsku žilu u ove dve mesne zajednice smatra najvećom mogućom investicijom koja bi rešila veliki deo problema njihovih meštana. Dok grad na Savi ne oduži svoj dug novom milenijumu u kojem je nedostatak vodovoda moguć samo u zabačenim delovima Bliskog i onog daljeg Istoka, Noćajci će, prema rečima Milana Mijailovića, morati da se snalaze sopstvenim bunarima i hidroforima.

- Zaista je teško kada nemate ispravnu vodu, pogotovo u ovo letnje vreme. Voda koju ljudi imaju u svojim bunarima je tehnička, što znači da ne može da se koristi u domaćinstvu. Jedino za stoku, pranje veša i eventualno kupanje uz dobranu dozu opreza. U selu imamo i pet arterskih bunara. Četiri su u vlasništvu sela, jedan je privatni i u vlasništvu je Milenka Tripkovića. Od ta četiri jedan ne radi, a ova tri su sasvim zadovoljavajuća. U saradnji sa Higijenskim zavodom redovno vršimo kontrolu kvaliteta vode, a dešava se sve češće da dolaze ljudi i iz bogatičke opštine kako bi uzimali našu vodu. Rečeno nam je da će se i sa tim poslovima krenuti krajem godine i ako to bude tako, ja se nadam da ćemo kraj naredne godine dočekati sa priključcima. Ovde se ljudi bave poljoprivredom i možete misliti koliko im je voda za piće potrebna, smatra sekretar Mesne zajednice.

Zajednički problem: Poljoprivreda

Prateći savremene tokove razvoja srpskog sela i Noćajci sve teže izlaze na kraj sa svešću da će i pored svih problema sa kojima se susreću, ukoliko ostanu na svojim ima-

